

JULIJ 1988, ŠTEVILKA 7

Zaprla so se šolska vrata

Utihnil je šolski vrvež. Hrami učenosti samevajo. Mladost se je iz šolskih zidov preselila na obale morja, jezer in rek. Zagrizla se je v strmine vršacev. Ali pa je ostala preprosto doma.

Tako se ta cikel ponavlja iz leta v leto. Na vrata trkajo nove in nove generacije. Ob zaključku šolskega leta so se takole simbolično postavili pred vrata litijske Predilnice tudi osmošolci OŠ Dušan Kveder — Tomaž Litija. Pa srečno, mladost!

J. S., foto: M. Š.

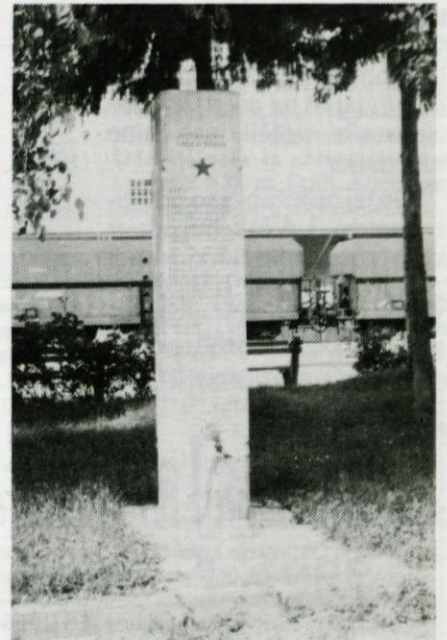
Dan samoupravljalcev

Ob 27. juniju — dnevu samoupravljalcev — je Občinski svet Zveze sindikatov Litija priredil proslavo v avli občinske skupščine. Prisotnim je najprej spregovoril podpredsednik občinske skupščine Jože Kovič, nato pa so podelili letošnja priznanja — srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije — ki so jih prejeli: Anica Gradišek in Majda Simonič iz Usnjarne Šmartno, Janez Hauptman iz Predilnice Litija, Stane Šinkovec iz šmarske Kovine in Ferdo Kunstelj iz osnovne organizacije sindikata delavcev na področju osebnega dela. Od organizacij združenega dela je omenjeno priznanje prejela osnovna organizacija sindikata Tovarne transportnih naprav z Dol.

V kulturnem sporedu je nastopil Litijski oktet, v avli skupščine pa so ob tej priložnosti odprli tudi razstavo likovnih del Ota Ogrina iz Maribora.

Boris Žužek

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda

*Le nikar ne jočite za nami,
žene, matere, dekleta;
jutri pademo v gramozni jami
kakor dobra, zvesta četa.*

Kajuh

Spoštovani bralci!

Po izidu julijske številke odhaja tudi Glasilo občanov na zaslužni dopust. Vsem vam, ki se že hladite ob morju, v planinah ali preživljate dopust kar doma (tudi tako je lahko prijetno) oziroma ga željno pričakujete, želimo čimveč sonca in dobre volje. Pa da bi se odpočili in si nabrali zvrhan koš novih moči.

Naša naslednja številka bo izšla v septembru. Če boste kaj lepega doživeli, če vas bo kaj prizadelo ali pa navdušilo, pišite nam. O vsem! Vaše prispevke za naslednjo številko bomo sprejemali do 10. septembra. Pa lepo se imejte!

Uredništvo

Ob dnevu borca: PARTIZANSKO SLAVJE V JEVNICI

Ob dnevu borca in 45-letnici civilnega partizanskega taborišča ter 40-letnici krajevne organizacije ZB Jevnica je bilo v nedeljo, 3. julija, v Jevnici veliko partizansko slavlje.

Že zjutraj so se tekmovalne ekipe pomerile v orientacijskem pohodu in obiskale vse pomnike NOB v kraju, ob 11. uri pa se je na ploščadi pred šolo zbrala množica krajanov, borcev, aktivistov in mladine. Med njimi je bil tudi častni občan Litije, revolucionar in politik Mitja Ribičič. Predsednik KS Jevnica in OK SZDL Litija tovariš Slavko Rokavec je v uvodnem nagovoru pozdravil vse prisotne, jim zaželel dobrodošlico in napovedal slavnostnega govornika, predsednika SO Litija tovariša Mirka Kaplja. Le-ta je v svojem govoru podčrtal velik pomen tega slavnega obdobja, saj se na izviru revolucionarnih izročil napajamo tudi danes.

Ob tej priložnosti so podelili borcem 3. VDV brigade iz naše občine (nekaterim tudi postumno) knjige o tej enoti, vsem udeležencem civilnega partizanskega taborišča poseb-

na priznanja in najboljšim ekipam na pohodu pokale. V kulturnem programu, ki so ga izvajali godba na pihala iz Vevč, pevci domačega zbora, recitatorji in plesalci, so po zamisli scenaristke Eve Kovič izredno izvirno prikazali ta veliki čas.

Po svečani proslavi je sledilo tovariško srečanje, ki je potekalo v izredno prisrčnem vzdušju, saj so Jevničani ponovno dokazali, da so dobri gostitelji. J. S., foto: M. Š.

V programu je sodelovala tudi godba iz Vevč.

Predsednik KS Jevnica Slavko Rokavec pozdravlja udeležence partizanskega slavlja

Slavnostni govornik Mirko Kaplja, predsednik SO Litija.

Ekipe prejemale pokale

Iz dela občinskega komiteja ZKS Litija

Člani Občinskega komiteja ZKS smo na junijski seji ocenili posledice ukrepov ekonomske politike po 15. maju na litijsko gospodarstvo, seznanili pa smo se tudi z razvojem koncepta Predilnice Litija. Obravnavali smo pereče razmere v otroškem varstvu in ocenili uresničevanje sklepov, ki jih je komite sprejel v decembru 1987 ob obravnavi problematike kmetijstva v občini Litija.

Večina aktivnosti v zvezi z ukrepi ekonomske politike se je do sedaj omejila predvsem na vprašanje osebnih dohodkov, zato smo se zavzeli, da se v vsaki organizaciji združenega dela in tudi občini kot celoti pripravi celovita ocena položaja, zlasti še glede možnosti za ohranitev proizvodnje, uvoz reprodukcijskega materiala, možnosti za povečanje izvoza itd.

Posebno pozornost smo namenili problemom tistih organizacij, ki imajo že dalj časa težave v poslovanju in kjer lahko z združitvijo sil veliko naredimo tudi v sami občini. Tržna naravnost ukrepov je bila podprta v vseh sredinah, povsod pa opozarjajo, da bo za enakopravno vključitev v mednarodno delitev dela potrebno znižati velike obremenitve dohodka, tako da bodo te postale primerljive z obremenitvami, ki jih imajo naši konkurenti v tujini.

Zavzeli smo se tudi za nadaljevanje aktivnosti pri razvoju drobnega gospodarstva, zlasti za pospešitev izločanja iz velikih sistemov tistih delov proizvodnje, ki jih je mogoče bolje in uspešneje organizirati v drobnem gospodarstvu, ter za čimprejšnji sprejem in realizacijo občinskih prostorskih dokumentov, da prostor ne bi bil več glavna ovira za razvoj drobnega gospodarstva v občini.

Razvojni koncept Predilnice Litija je predstavil njen direktor Jože Mirtič in pri tem poudaril, da so na področju tekstilne industrije že doslej veljale tržne zakonitosti, saj je konkurenca velika, obenem pa je ta panoga še posebej prizadeta zaradi visokih uvoznih taks in carin za surovine kakor tudi drugih dejavov. Razvojno perspektivo vidijo v tem, da ob tem, da so največja predilna v Jugoslaviji, ohranijo širok proizvodni program in se še bolj prilagodijo potrebam in zahtevam kupcev.

Občinski komite je podprl zahtevo, da se ob devalvaciji zmanjšajo uvozne takse in carine, saj njihova nespremenjena višina dejansko pomeni njihovo povečanje, ki bistveno zmanjšuje konkurenčnost naših tovarn v tujini, kjer te datjave niso tako visoke.

Od seje komiteja, na kateri smo obravnavali stanje v kmetijstvu, je minilo pol leta, zato smo ocenili uresničevanje takrat sprejetih stališč. Najpomembnejša je opredelitev, da bomo preko delegatov v družbenopolitičnem zboru vztrajali pri zahtevi, da izvršni svet pripravi osnutek dogovora o pospeševanju razvoja kmetijstva v hribovitem območju občine ter, da se pripravi dolgoročni plan reševanja kmetij na območju mesta Litije. Zavzeli smo se tudi za tesnejše sodelovanje med obema zadrugama, zlasti pri izmenjavi strokovnih izkušenj. Dogovorili smo se tudi za sklic aktiva komunistov, ki delajo v kmetijstvu oziroma so s to problematiko kako drugače povezani.

Na eni zadnjih sej je občinski komite obravnaval družbene dejavnosti kot celoto in že takrat smo se dogovorili, da bomo v bodoče sistematično posebno pozornost namenili problemom posameznih dejavnosti. Čez sto odklonjenih prošelj za sprejem v vrtec v preteklem in letošnjem letu je narekovalo, da smo tokrat obravnavali razmere v otroškem varstvu, saj gre za resen, ne le socialni problem. Delo skupščine otroškega varstva in VVO sta predstavila predsednik skupščine Anton Jan in ravnatelj vrta Franci Končar. Zavzeli smo se, da s skupnimi močmi poiščemo možnost za rešitev problema odklonjenih otrok, predlagali pa smo tudi, da problematiko otroškega varstva obravnavajo skupaj zbori občinske skupščine in skupščina otroškega varstva kot četrti zbor.

Občinski komite je sprejel informacijo o uresničevanju procesa preoblikovanja državne uprave, obenem pa smo se dogovorili, da bomo podrobneje o tem vprašanju spregovorili, ko bodo v osnovnih organizacijah zaključene razprave o delovanju delegatskega sistema. Pri tem smo menili, da je potrebno zagotoviti, da bo razprava od kvantitativnih kriterijev (koliko jih je) prešla na kvalitativne (kaj od njih dobimo). Zavzeli smo se tudi za krepitev odgovornosti upravnih organov do občinske skupščine, zlasti še z rednim poročanjem o problemih, s katerimi se upravni organi pri svojem delu srečujejo. Menili smo tudi, da je pri reorganizaciji upravnih organov potrebno zagotoviti strokovnost odločitev in da je k razpravam o drugačni organiziranosti strokovnih služb samoupravnih interesnih skupnosti potrebno pritegniti tudi predstavnike njihovih skupščin in ne le delovne skupnosti.

B. V.

Informacija o uveljavljanju ukrepov ekonomske politike

Fizični obseg proizvodnje v litijemskem gospodarstvu beleži indeks 97,7 za prvih 5 mesecev letošnjega leta (v republiki 94,9), zaloge indeks 88,3, v republiki 94,2. Ugotavljamo, da imamo ugodnejše indekse rasti kot v republiki, a kljub temu je situacija zaskrbljujoča, saj smo na začetku leta beležili indeks fizičnega obsega proizvodnje v primerjavi z enakim obdobjem lani 110, v tromesečju je indeks 102,1. V izvozu beležimo indeks 104,6 na konvertibilno področje, na klirinško področje pa 86,6. Pri izvozu dosegamo na 5 mesecih na konvertibilno področje indeks 157,8 na klirinško pa 255,6 (po podatkih Narodne banke Slovenije).

Informacijo o sprejetih in uveljavljenih ukrepih ekonomske politike po 15. maju ter potrebnih aktivnostih smo posredovali vsem organizacijam združenega dela s področja gospodarstva in negospodarstva s prošnjo, da ugotovijo, kaj pomenijo sprejeti in uveljavljeni ukrepi za posamezno organizacijo.

Zakon o začasni omejitvi razpolaganja z delom družbenih sredstev za bruto osebne dohodke, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 31/88 z dne 15. 5. 1988, je prinesel omejitve splošne in skupne porabe in nominalno rast bruto osebnih dohodkov glede na isto obdobje v letu 1987.

izhodiščih Republiškega odbora udeležencev družbenega dogovora. Ko smo preverjali, na kakšni osnovi so bila izračunana izhodišča (ker smo ugotavljali, da so dejanske stopnje rasti višje), smo dobili pojasnilo, da so v izhodiščih upoštevana restriktivna merila, ki naj bi jih prinesel na novo sprejeti zakon. Takoj, ko smo prejeli nova izhodišča republiškega odbora, je Občinski odbor udeležencev družbenega dogovora objavil nova izhodišča. Le-ta pa so tako visoko postavljena, da nobene organizacije ne omejujejo. Sedaj jih omejuje zakon.

Kljub visokemu porastu participacije to ne bo zadostovalo za pokrivanje izgub v zdravstvu.

Pri letošnjem vpisu v VVO je bil zavrnjen 101 otrok. Poskušali smo najti rešitev. Glede na indeksirano porabo v primerjavi z enakim obdobjem lani ne pride v poštev povečanje prispevne stopnje, četudi bi jo bile OZD pripravljene sprejeti. Rešitev bi bila v neposredni svobodni menjavi z organizacijami združenega dela. Sofinancirati bi morali prostor in celotno dodatno dejavnost.

Izvršni svet je na seji 23. 6. 1988 obravnaval informacijo o gospodarjenju za prve tri mesece, ki smo jo prejeli z SDK skupaj z analizo obratnih sredstev. Iz analize obratnih sredstev je razvidno, da so se lastni viri le-teh v vseh virih obratnih sredstev ob koncu leta 1987 v primerjavi s koncem leta 1986 znižali za 100%.

Iz informacije o gospodarjenju je razvidno, da je padel del dohodka za skupno porabo za 32,7% ob koncu leta 1987 na 29,5% ob koncu prvega tromesečja letošnjega leta. Prav tako je v razporeditvi dohodka padel delež čistega dohodka za osebne dohodke s 40,1% na 33,1%. Del za splošno porabo se je povečal za 0,5% na 0,7% (povečanje republiškega davka iz dohodka pri isti prispevni stopnji zaradi povečane osnove). Delež dohodka za akumulacijo se je povečal za 9,3% na 14,6%. Kljub pozitivnemu premiku v razporeditvi dohodka, saj se nam je delež za akumulacijo povečal, pa moramo opozoriti na velik padec deleža čistega dohodka za osebne dohodke. Delež likvidnih denarnih sredstev se je znižal s 4,6% ob koncu leta 1987 na 2,5% ob koncu prvega tromesečja letošnjega leta. Povečal se je obseg terjatev do kupcev.

Olga Malenšek

	splošna in skupna poraba	nominalna rast BOD
januar-junij	za 152%	139%
januar-september	za 146%	132%
leto 1988	za 127%	119%

Splošna in skupna poraba raste 10 indeksnih točk počasneje kot je planirana nominalna rast dohodka. Rasti bruto osebnih dohodkov so postavljene na osnovi ciljne stopnje inflacije. V primeru, da bo prišlo do razlike med dejansko in ciljno stopnjo inflacije, bo možno korigirati nominalno rast BOD s 6-mesečnim zamikom za del razlike med stvarno in ciljno stopnjo inflacije.

Osebni dohodki v naši občini se v primerjavi z mesecem aprilom niso zmanjšali. Podatke smo dobili na SDK v Litiji. Iz podatkov je razvidno, da so izplačila osebnih dohodkov za mesec maj zmanjšali za 10% v Mesariji in prekajevalnici Litija, 10% v Lesni industriji Litija (ker so v Lesni izplačali tudi

regres za letni dopust, je bilo dejansko izplačilo višje kot v mesecu aprilu), v Kovini Šmartno pa so izplačali zaimenjene osebne dohodke (27% zmanjšanje osebnih dohodkov glede na april). V ostalih organizacijah združenega dela so izplačila ostala približno na istem nivoju kot v mesecu aprilu ali pa so jih malo povišali. OZD s področja negospodarstva so izplačala osebne dohodke v masi na višini meseca aprila ali pa je bila masa izplačanih BOD malo višja kot v prejšnjem mesecu.

OZD s področja negospodarstva so v maju opozarjala, da so izhodišča za oblikovanje osebnih dohodkov prenizka. Občinski odbor udeležencev družbenega dogovora je objavil stopnje po

Problem splošne in skupne porabe

Že sprejeti finančni načrti posameznih samoupravnih interesnih skupnosti niso bili v celoti pokriti. Metodologijo za izračun dovoljene globalne porabe smo dobili pred kratkim (Pravilnik o načinu določanja dovoljenosti rasti sredstev za porabo in načinu obračunavanja presežkov prihodkov, objavljen v Ur. l. 10. 6. 1988). Prvi izračuni kažejo, da bo verjetno potrebno krčiti posamezne programe. Posebno so problematične družbene dejavnosti. Možne so samo prerazporeditve znotraj globala splošne in skupne porabe. Vemo pa, s kakšnimi problemi se srečujejo posamezne dejavnosti. Zdravstvena skupnost je že naš večletni izgubaš. Rešitev vidimo le v večji rizični skupnosti na ravni republike, vsaj za bolnišnico in specialistično zdravljenje. Osnovno zdravstveno varstvo pa bi lahko ostalo v občini, če se ne bi uspeli dogovoriti, da bi celotno zdravstveno varstvo bilo v eni rizični skupnosti. Republiška skupnost zdravstvenega varstva je imela 23. 6. 1988 skupščino, na kateri so sprejeli povišanje participacije zdravstvenih storitev.

10. seja skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (SPIZ) v Sloveniji, ki je bila 18. 5. 1988

Obsežni dnevni red je obravnaval dokončno uskladitev pokojnin za leto 1987, rebalans finančnega plana, poročilo o poslovanju, poročilo o delu in problematiki strokovne službe, poročilo samoupravne delavske kontrole in sodišča združenega dela, delo sklada za izgradnjo domov upokojencev, sredstva za rekreacijo upokojencev in občinskih društev, sporazum z Ljubljansko banko in volitve.

Udeležba na skupščini je bila praktično 100%. Delegatska vprašanja oz. pobude so se nanašale na urejanje italijanskih pokojnin, z očitkom strokovni službi, da zadeve prepočasi rešuje. Ugotovljeno je bilo, da je prisotna počasnost tudi z italijanske strani. Često manjka osnovni dokument, to je potrdilo o služenju v italijanski vojski. Po diskusiji je bilo sklenjeno, da bo strokovna služba dajala prednost reševanju zadev tistih ljudi, ki se redno upokojujejo. Govorili so o invalidskih upokojitvah v primerih, ko so npr. gradbeni delavci po več let na bolniški, komisije SPIZ-a pa smatrajo, da upokojitev ni upravičena, kar pomeni, da nekaj ni v redu s kriteriji. Ponovno je bila izpostavljena krivica do kmečkih upokojencev, ker se njihove pokojnine ne usklajujejo kot druge preko leta in da so te pokojnine nižje kot nekatere socialne podpore, ki jih dobivajo nekateri, ki niso nič delali, medtem ko kajenje delajo vse življenje. Podana je bila ocena, da je razpon med najnižjo in najvišjo (4,7) pokojnino prevelik, in to za enako delovno dobo. Dodatek za rekreacijo naj bi bil podobno oblikovan kot je regres za letni dopust v OZD.

SPIZ je izvzet iz omejevanja v družbenih dejavnostih. Stopnja rasti števila upokojencev je 6,2%, kar pomeni tudi v bodoče veliko obremenitev združenega dela. Lani so bile pokojnine petkrat usklajene. Problemi nastajajo v strokovni službi. Celotni sistem SPIZ-a ne prenese improvizacij. Nelogično je, da se pokojnine petkrat revalorizirajo, delavci v strokovnih službah so pa imeli 9 mesecev zamrznjene osebne dohodke. Obstaja stalni pritisk sprememb. Vsaka sprememba ali ukrep naj vsebuje tudi oceno, koliko stane in kdo bo plačal izvedbo. V strokovnih službah je bilo lani manj zaposlenih kot pred desetimi leti. Služba stane 0,9% sredstev SPIZ-a, kar je najceneje v Jugoslaviji in toliko kot v državah zahodne Evrope. Delegati so podprli prizadevanja strokovne službe glede preprečevanja odhoda strokovnjakov in obvladovanje količine in kakovosti dela (nove zaposlitve).

Odbor, ki vodi sklad za izgradnjo domov upokojencev, ima težko delo pri odločanju, ker je zahtev veliko več kot razpoložljivih sredstev. Z mrežo domov v Sloveniji naj bi zagotovili toliko mest, da bi bilo nastanjenih do 5% starostnikov, starih nad 65 let, in to v domačem kraju. Pri odobranju sredstev se zahteva soudeležba (urejena dokumentacija, rešene komunalije, pri prenovah vložena amortizacija). Često se sredstva za izgradnjo kombinirajo s samoprispevki. Ocenjuje se, da je najprimernejša kapaciteta 150 postelj (zaradi infrastrukture in fiksnih stroškov).

Pavel Smolej

NOVICE V BESEDI IN SLIKI

V juniju so se v občini Litija mudili sekretarji občinskih konferenc ZKS ljubljanske regije na čelu s sekretarjem medobčinskega sveta ZKS tovarišem Andrejem Ambrožičem. Obiskali so Zavod za izobraževanje in kulturo, tu so se seznanili s kulturno problematiko, in Predilnico Litija, kjer so se pogovarjali o uspehih in težavah litijskega gospodarstva (slika 1) Foto: M. Š.

Slika 1

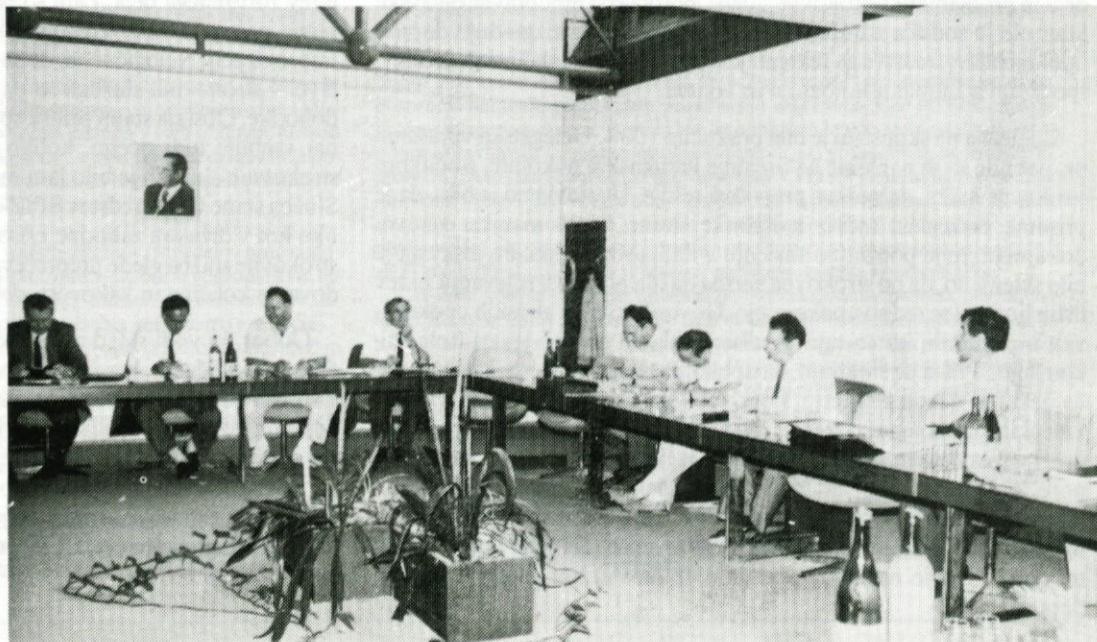
Litijski gasilci so se letos udeležili velikega slavlja gasilcev v Celju. Pred odhodom so se takole postavili pred kamero našega reporterja. (slika 2) Foto: Werra

Slika 2

Ob 35-letnici prostovoljnega krvodajalstva je občinski odbor RK Litija organiziral v dvorani na Stavbah svečano proslavo, na kateri so najbolj zaslužnim krvodajalcem podelili posebna priznanja. V kulturnem delu programa so sodelovali učenci ZIK — Glasbene šole Litija, ki so izvedli recital z naslovom Pesem je luč.

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine so se 24. junija zbrali na rednem zasedanju. Poleg standardnih točk dnevnega reda so obravnavali tudi informacijo o stanju kmetijstva in gozdarstva v naši občini in informacijo o uveljavljanju ukrepov ekonomske politike.

Slika 3

16. junija so se na rednem srečanju zbrali v Litiji predsedniki občinskih skupščin ljubljanske regije in Skupščine mesta Ljubljane. Poleg ostalih točk so obravnavali tudi gradivo o ustavnih spremembah in se seznanili s težkim finančnim položajem ŽG Ljubljana. Po kosilu so si ogledali DO Kovina in grad Bogenšperk (slika 3) Foto: M. Š.

101 malček v Litiji brez varstva in vzgoje

V Litiji je bilo v zadnjih letih zgrajenih precej vrtcev, vendar premalo, da bi zadovoljevali potrebe po organizirani vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Letos je komisija za sprejem obravnavala 215 prošenj, v enote VVO Litija pa smo sprejeli 114 otrok. Komisija je bila pred težko nalogo, saj je vse več družin, kjer se poslabšuje socialni položaj, in povečuje se število staršev, ki morajo 2 do 3 leta čakati, da dobijo prostor v vrtcu za svojega otroka.

1. Statistični prikaz po enotah

Enota, krajevna skupnost	Štev. prošenj	Sprejeti	Odklonjeni
»Najdihojca« Litija, desni breg	85	26	59
»Medvedek«, Litija, levi breg	28	14	14
Jasli	37	28	9
»Ciciban«, Šmartno	29	24	5
»Kekec« Sava	8	8	—
»Kresnička«, Kresnice	6	4	2
»Jurček«, Jevnica	11	10	1
Prošnje po vpisnem roku	11	—	11
Skupaj:	215	114	101

2. Statistični prikaz odklonjenih otrok glede na zaposlenost staršev v večjih OZD

OZD, kjer je zaposlen eden od staršev	Št. odklonjenih otrok
Železniško gospodarstvo, Ljubljana	23
Predilnica Litija	14
Lesna industrija Litija	10
Obrtniki	7
IUV Šmartno	6
Ostale del. org.	41

Največ odklonjenih otrok je še vedno v KS Litija — desni breg (59), narašča pa tudi število odklonjenih otrok v KS Litija — levi breg ter okoliških vrtcih.

Problematika otroškega varstva in nasploh družbenih dejavnosti v Sloveniji in Litiji postaja vse bolj pereča. Otežkočajo jo slab gospodarski položaj ter nezainteresiranost ljudi na vodilnih mestih, ki imajo svojo eksistenco zagotovljeno, otroke preskrbljene in gledajo na naše probleme le od daleč in se vanje niti ne poglobijo (o tem je med drugim govorila TV oddaja o družbenih dejavnostih 27. 6. 88).

VVO Litija ni sposobna rešiti problematiko odklonjenih otrok v Litiji. Tudi če dobimo prostore, ni sredstev za razširitev dejavnosti. Družba vse manj prispeva za otroke; tako da v bodočnosti ne bo možno upoštevati socialnih kriterijev pri sprejemu otrok v vrtec. V vrtcu bodo otroci staršev z višjimi osebnimi dohodki ter tistih staršev, ki so zaposleni v OZD, ki nam bodo pomagale pri reševanju materialnih problemov. Takšna usmeritev bi vodila v socialno diferenciacijo, zato mora družba odgovorno pristopiti k reševanju te problematike, da se ta predvidevanja ne bodo uresničila.

FRANC KONČAR

Deveti vpis učencev v knjigi izobraževalne skupnosti Litija

Osemnajstega junija letos je bilo na gradu Bogenšperk že deveto srečanje najboljših učencev — osnovnošolcev naše občine, ki so vsa leta šolanja dosegli odlične učne uspehe na posameznih šolah, ter mladih talentov, ki so na raznih interesnih področjih dosegli vidnejše uspehe v občinskem, regijskem ali republiškem merilu.

Na tem srečanju je prisotnim spregovorila predsednica zbora uporabnikov Občinske izobraževalne skupnosti Litija Nada Jovanovič. Kulturni program so izvedli učenci Osnovne šole Šmartno in Tamburaški orkester iz Šmartna. Listine o vpisu učencev v knjigi Občinske izobraževalne skupnosti Litija in knjižne nagrade sta podelili predsednica zbora uporabnikov skupščine OIS Litija Nada Jovanovič in predsednica komisije za priznanja pri OIS Litija Lojzka Koritnik.

V ZLATO KNJIGO je bilo vpisanih 21 učencev, in sicer: Tanja Boltin, Vesna Koleša, Lidija Parkelj, Aleš Penčur, Stane Pepelnak, Dunja Požaršek, Vesna Simončič, Nataša Sinreih, Darja Smolej, Matjaž Šogorič in Adriana Tomažič iz Osnovne šole Litija; Matjaž Dolšek, Marjeta Kogovšek, Roman Repina in Marjana Zidar iz OŠ Šmartno; Marija Jevšovar, Marjetka Simončič, Barbara Valenčič in Robert Železnik iz OŠ Gabrovka, iz Glasbene šole Litija pa Melita Jančar in Jožica Zupančič.

V KNJIGO MLADIH TALENTOV so bili vpisani iz OŠ Litija naslednji učenci: Mateja Golouh za 1. mesto na občinskem tekmovanju iz angleškega jezika, Bojan Šorn za 1. mesto na regijskem ter 2. mesto na

regijskem in zveznem tekmovanju v letalskih modelih A-1, Lidija Parkelj za 1. mesto na občinskem tekmovanju iz matematike za 8. razrede, Aleš Obreza za 3. mesto na republiškem tekmovanju iz kemije, Robert Golobinek za 2. mesto na regijskem tekmovanju iz kemije, Aleš Penčur za 1. mesto na regijskem tekmovanju iz računalništva; Denis Bric, Edin Hasanagič in Matic Konjar za ekipno doseženo 1. mesto na regijskem in 4.

mesto na republiškem tekmovanju Mladi tehniki v obrambi in zaščiti ter Primož Klinc, Janez Jurjavec in Jože Juvančič za ekipno doseženo 1. mesto na republiškem tekmovanju Preprečujmo požare. Iz OŠ Šmartno je bila vpisana Maja Fašing za doseženo 1. mesto na občinskem tekmovanju v matematiki za 7. razrede in sodelovanje na republiškem tekmovanju.

Po odločitvi komisije za priznanja sta samo knjižno nagrado (brez vpi-

sa) prejeli: ekipa Osnovne šole Šmartno v sestavi: Marko Vukšinič, Roman Koci, Boris Tomažič, Maja Fašing in Marjeta Kogovšek za doseženo 1. mesto na občinskem tekmovanju mladih iz večšin SLO in DS ter ekipa Osnovne šole Litija v sestavi: Janez Medved, Mitja Medved, Mitja Andlovec in Andrej Grošelj za doseženo 1. mesto na regijskem tekmovanju v orientaciji in zlati znak PIONIR PLANINEC.

Obiskali smo vojake na partizanski magistrali

Šestega julija je minilo mesec dni, odkar inženirska enota JLA iz VP Celje sodeluje pri posodobitvi in usposobitvi partizanske magistrale. In še mesec dni bodo brneli gradbeni stroji, na katerih vojaki praktično preizkušajo svoje znanje, pridobljeno v kasarni, in s tem pomagajo dokončno usposobiti cesto, pomembno za našo občino; predvsem pa bo to velik prispevek za večjo varnost v prometu.

Lepega, sončnega julijskega opoldneva smo majhno enoto Vladimira Rašiča obiskali tudi iz uredništva Glasila občanov. Ustavili smo se v gostilni »Pri Špančku«, kjer se enota hrani in prenočuje, v upanju, da jih dobimo skupaj pri opoldanskem počitku. Toda tam je bilo le par fantov, ki so nam povedali, da imajo dan počitka, kajti skupaj s svojimi težkimi stroji čakajo na nadaljevanje dela, ki bo možno takoj, ko ostali zaključijo delo v peskokopu. In tako smo se odpravili do peskokopa, kjer smo našli starešino Vladimira

Rašiča s preostalimi vojaki, ki so kljub hudi sončni pripek marljivo opravljali delo skupaj z delavci iz Gradmetal. Težki stroji so neprenehoma ropotali, da je v ušesih kar brnelo. Z nakladalci je bil pesek kaj hitro na tovornjakih in nato na cesti, ki se je širila in utrjevala.

Prijeten je bil pogovor s starešino Vladimирjem Rašičem, ki nam je v kratkem predstavil svoje inženirce in delo, ki ga opravljajo. Vojaki v glavnem delajo groba zemeljska dela in sedaj so pri najtežjem, močvirnatem delu. Čakajo na zaprte ceste, da bodo lahko delo ne-

moteno opravili. Seveda pa morajo pred tem zagotoviti dovolj peska za utrjevanje ceste. Sodelujejo s tozdom Gradmetal iz Litije in njihovimi strokovnjaki, predvsem z Danetom Namestnikom in Marjanom Škuljem, saj naše gradbeno podjetje skrbi za dela pri posodobitvi te ceste in opravlja tudi nadzorstvo nad deli.

Vojakom — inženircem iz celjske kasarne pa je to pravzaprav praktični del pouka in obenem koristno družbeno delo. Čeprav je delo s težkimi gradbenimi stroji naporno, so bili enotnega

Vladimir Rašič

mnenja, da je življenje na terenu prijetejše kot v kasarni. Ob prostih dnevih je nekoliko dolgočasno, kajti precej so oddaljeni od mesta. Toda stopili so v stik z mladino, ogledali se bodo nekatere delovne organizacije v naši občini in piskali še druge aktivnosti za prosti čas.

Vladimirjev inženirce je na terenu kar vseč, s prehrano in prenočiščem so zadovoljni in z gospodinjo Fani Pevečo, lastnico gostilne »Pri Špančku«, seveda tudi. Tudi ona je z njimi zadovoljna, saj pravi, da so skromni in pridni fantje.

Največje zadovoljstvo pa je seveda takrat, kadar vojak dobi pismo; kadar se oglasi poštar in kaj prinese. Temu smo bili priča ob zaključku našega obiska, ko smo »Pri Špančku« še malce pokramljali z vojaki. Prav takrat se je namreč oglašil poštar in prinesel nekaterim veselje in srečo. Upamo, da bodo veseli tudi našega glasila.

M. K., foto: M. Š.

Uspešno sodelovanje enot civilne in narodne zaščite v krajevni skupnosti Vače

Kako uspešno je lahko pripravljeno delo enot CZ in NZ oziroma mobilizacija vseh pripadnikov omenjenih enot, je pokazala vaja 23. 4. 1988 v krajevni skupnosti Vače.

V zaselku VOVŠE je bilo potrebno zgraditi del ceste, ki jo je odnesel večji zemeljski plaz.

Zaradi potrebe krajanov, pa tudi drugih, se je svet krajevske skupnosti v dogovoru s štabom CZ odločil, da s pomočjo pripadnikov CZ in NZ zgradijo manjšajoči del poti.

Same akcije so se udeležili še: prostovoljno gasilsko društvo Vače, člani planinskega in lovskega društva ter ostali krajanje Vač.

Trasa ceste oz. poti je potekala iz zaselka Vovše proti Sv. Gori v dolžini 600 m.

Kljub izredno težkemu in ponekod celo nevarnemu terenu je novi odsek ceste izredno dobro speljan in na nekaterih mestih za-

varovan, tako da bo omogočil domačinom, planincem ter ostalim uporabnikom varen prehod v tej smeri.

Sam plaz v Vovšah pa ogroža tudi domačijo Podbevškovič, ki uspešno kljubuje silam narave v prečudovitem okolju Vovš, neka 5 km od geometričnega središča Slovenije.

Na koncu lahko rečem, da se vedno znova in znova potrjuje dejstvo, kako pomembna sestavina splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite je civilna zaščita.

S svojim delom in pomočjo rešuje človeška življenja, zmanjšuje posledice naravnih in drugih nesreč, skratka, prisotna je povsod tam, kjer živijo in delajo ljudje.

Prav to pa se je potrdilo tudi tokrat (slika desno).

Zdravko Boltin l. r.

KRAJEVNA SKUPNOST PRIMSKOVO

Ponosni so na dosežene uspehe

Letošnje praznovanje krajevnega praznika je bilo za občane Primskovega še posebej slovesno, saj je potekalo v znamenju pomembnih pridobitev. Krajevna skupnost kljub težkim gospodarskim razmeram ob prizadevanju občanov napreduje iz leta v leto. V minulem letu je v sedem zaselkov in vasi pritekla pitna voda, zgradili so telefonsko omrežje in pridobili 107 novih telefonskih priključkov, opravili nekatera vzdrževalna dela na pokopališču in modernizirali 5000 m² krajevnih poti. Pri urejanju okolice šole pa jim je priskočila na pomoč širša družbena skupnost. Za izvedbo navedenih nalog so uporabili sredstva krajevnega samopriskpeva, opravili pa so tudi nabiralne akcije in veliko ur prostovoljnega dela.

Na osrednji svečanosti, ki je potekala pred osnovno šolo, so po govoru, ki ga je imel sekretar Občinske konference SZDL Litija Tone Pavliha, podelili krajevna priznanja. Prejeli so jih: Brane Zadražnik, Stane Smrekar, član Izvršnega sveta Skupščine občine Litija slavko Urbič, Podjetje za PTT promet Ljubljana, Cestno podjetje Novo mesto in Kulturno-umetniško društvo Primskovo, za nesebično sodelovanje pri modernizaciji krajevnih poti pa so še posebej pohvalili Cirila Goloba, Janka Miklavčiča in Lojzeta Drakslerja, čeprav so v izvedbi te naloge prispevali mnogi krajanji veliko finančnih sredstev ter opravili obsežna zemeljska dela.

Tudi kulturni program je bil zelo bogat, tako da je navdušil domačine in goste. (slika 1) V njem so sodelovali: Godba na pihala iz Stične, Folklorna skupina Račna, baritonist Tone Kozlevčar, harmonikar Vital Ahačič in

Uprizorili so »Verigo«

Kulturno-umetniško društvo Primskovo je bilo zelo delavno tudi v minuli sezoni. Ob novem letu in dnevu žena je organiziralo dve srečanja s kulturnim programom, spomladi pa se je predstavilo s Finžgarjevo ljudsko igro Veriga. V njej je sodelovalo 14 igralcev, največ mladih, pomagali pa so jim tudi starejši. Igro so zaigrali štirikrat: dvakrat doma, gostovali pa so na Javorju in Dolah. Z zbrano vstopnino in ob pomoči Zveze kulturnih organizacij Litija ter Krajevne skupnosti Primskovo so pokrili vse stroške, obenem pa so uredili še prostor za predstave, saj so ga opremili z zavesami (slika 2).

Boris Žužek

domači šolarji, posamezne točke pa je povezoval Marjan Sušnik, nekdanji radijski napovedovalec iz Ljubljane.

Po proslavi se je začelo družabno srečanje, kjer so za prijetno razpoloženje poskrbeli Ržiški fantje.

KRAJEVNA SKUPNOST ŠMARTNO

Zanimivo glasbeno srečanje

Šolsko kulturno društvo Zvonček je sredi junija organiziralo zanimiv glasbeni večer, na katerem so se predstavili: otroški in mladinski zbor šmarske osnovne šole pod vodstvom Lojzke Koritnik in Janka Slimška ter Litijski oktet, čigar strokovni vodja je Marko Kolšek, umetniški pa Janko Slimšek. Polna avla obiskovalcev je navdušeno sprejela nastope vseh treh ansamblov. Oba domača zbora je spremljala pianistka Urška Meglič. Kot gost je sodeloval tudi 10-letni Jaša Drnovšek iz Zagorja, učenec tretjega letnika violine na zagorski glasbeni šoli, štiri leta pa že prepeva v mlajšem mladinskem zboru. Ob klavirski spremljavi svojega učitelja Francija Stebana je zapel skladbe Mozarta, Bacha in Beethovna ter Kekčevo in Mojčino pesem iz slovenskega mladinskega filma Kekec.

Dve gostovanji

Šmarski šolarji od prvega do četrtega razreda so izvedli 20. junija zadnji kulturni dan v iztekajočem se šolskem letu. V šolski telovadnici so si ogledali dve prireditvi. Najprej jih je zabavalo gledališče Maček Luka iz Ljubljane, in sicer z glasbeno prireditvijo Nori orkester, v kateri so se naučili novo pesmico. Po krajšem premoru se jim je predstavila še gledališka skupina Osnovne šole Gabrovka, ki jim je zaigrala igrico Volk in sedem kozličkov.

Boris Žužek

S poti po Španiji in Portugalski

Piše: Miran Juvančič

(nadaljevanje)

Prelepo mesto Sevilla je bilo nekdanj mavrsko mesto. Opaziti je duh civilizacij, ki so se porajale na teh tleh. Arabska in iberska arhitektura se prepletata na pročeljih zgradb, ki jih je še danes vse polno v mestu. Po parkih so kipi in vodometi, pa tudi v križiščih cest. Prečudoviti muzeji, utrdbe, stolpi, Kolumbova knjižnica, skratka, vse pod eno streho, tu v Seville, kakih 100 km stran od drugega najstarejšega mesta Cadiza. Vmes vodi le avto cesta po rahlo vzpetinasti pokrajini. Cestnina je zelo draga. Avto cest sva se zato raje izogibala.

Kakih 10 km dolg, večinoma le nekaj kilometrov širok polotok, se na koncu nekoliko razširi. Na koncu ga kot krona krasi Cadiz, sedaj sodobno, lepo trgovsko mesto, v katerem kot molčeca priča stoji legendarno obzidje z mestnimi vrati in opazovalnico. Od tu je potekala morská pot, ki je povezovala Španijo s Kanarskimi otoki in jo povezuje še sedaj, skoraj 2500 let pozneje 109 km dvopasovnice skozi slabo rodovitno, suho pokrajino, nedaleč od Atlantika, loči Cadiz od Tarife, tega najjužnejšega dela španske celine. Prijetno toplo mi je bilo pri srcu, ko sva se približevala temu rtu. Nisem pa pričakoval, da se utegne prikazati tako hitro. Vročina ob dveh popoldan je bila neznosna. Pokrajina je tu skoraj vsa neplodna, zemlja je pomešana z vročim peskom. Rokavice si zatakem za steznik in odpnem kombinizon pri vrhu, da mi prijeten piš hladi grudi. Vsake toliko časa odprem vizir na čeladi, da si ohladim preznojeno glavo. Popolnoma sem prepoten. Še sreča, da imava beli čeladi, temne so še bolj vroče.

V zaporednih intervalih, ki se vrstijo en za drugim, odmikam noge narazen, da mi vroč zrak od motorja ne udarja v kolena. Takoj ko ustaviva, termostati vklopi ventilator za hlajenje. Vročina puhti in najraje bi snel vetrobransko steklo, če bi ga le imel kam vtakniti.

Čas izredno hitro beži in za vzpetino se prikaže kot nepregledno plavo nebo, umito z jutranjo roso, morje, ki mu ne vem imena ... Gibraltarska ožina, kjer se končuje Atlantik in se začenja Sredozemlje. Le 14 km je Gibraltar oddaljen od gore Atko na afriški celini. Zelo pomembna vrata so to, bližnjica na zahod. Ožino imajo še sedaj v oblasti Angleži. To je tudi strateška točka sveta. Tu so se odvijale drame nekdanjega pomorskega ljudstva. Skozi ta vrata so se v II. svetovni vojni hotele pretihotapiti številne ladje in podmornice. Tu imajo prehod tudi krivolocene ribe — morskí psi, ki zaidejo tudi do najbolj oddaljenega koticčka Jadranskega in Sredozemskega morja. Tu je brodarški babilon — ena izmed najbolj pomembnih pomorskih poti, ki se imenuje Gibraltarska ožina in se je boje vsi pomorščaki. Tesni prehodi

v meglenih, turobnih, temnih nočeh so kljub radarskim napravam izredno zahtevna in nadležna zadeva za 300 metrske prekoceanke. A kljub temu je Gibraltar del pomorskega sveta, kamor se rad vrača vsakdo, ki je tu skozi potoval ali plul. Sončni dnevi se tu vrste v nedogled in preprečujejo tajanstveni pogled na ono stran. Le z dežjem sprana jutra zblížajo oba kontinenta — čudovita igra narave, nad katero pa človek nima oblasti in je k sreči še nedotaknjena.

Nekaj puščavskih sipin in hribov daje sinjini neba in globokemu modremu morju poseben čar. Take lepote ne bi človek mogel doseči nikdar. Kolesa se zarivajo v pesek. Opletajoče peljem po peščeni poti in s tesnobo čakam, kdaj se bova prevrnila. Po nekaj deset metrih žena veli: »Ustavi!« Ko položim noge na tla, se mi ugrezajo. Preobteženi motor leze bočno v pesek, počasi, toda zagotovo. Počasi ga položim na tla. S skupnimi močmi ga pobereva, nato pa v prvi prestavi in s sklopko lezeva naprej do trdnih tal. Iz škornjev streseva pesek, ki je tja prišel skozi zadrgo. Znoj lije v curkih, a vzdušja ne more pokvariti. Človek mora ob taki »rajži« biti pripravljen na vse, dež, veter, sneg in vročino. Kdor se s tem ne sprizani že pred potovanjem, je bolje, da ostane doma. Treba je le malo dobre volje, nekaj odrekani in iznajdljivosti.

Kot po vseh drugih iberskih mestih so tudi za Gibraltarsko ožino značilne trdnjave, ki so v prejšnjih stoletjih služile namesto današnjih radarskih naprav na obrežjih. Znamenitost tega dela je Gibraltar sam. Sem pa ne smeš brez potnega lista in v odgovor ne dobiš vljudni »thank you«. Polotok leži na južni strani celine, povezan je z ozkim delom, ki komajda nekaj metrov štrli iz morja in je ravnica, ki so jo izkoristili za dohod, poprek pa so naredili zapornico. Tu je pristajalna steza za vojaške in nekaj desetsedežne osebne avione. Najbolj smešno je bilo pred zapornicami, ko sva pričakovala vlak (le čuden občutek sem imel, ker ni bilo tirov). Pred nosom pa nama je vzletel avion.

Bila je nedelja, in so bile trgovine zaprte. Zato sva pasla le radovednost. Na poti do vrha prispeva do angleškega vojaka dvajsetih let in ga vprašava, kako se pride na vrh. Prijazno se nasmeji, odpre zapornico in vljudno pokaže smer navzgor. Po nekaj sto metrih zadeva na neko navidez skoraj opuščeno oporišče. Okrog naju so le zidovi čudnih zgradb in kup raznega orožja in kanonov. Vrneva se in mu rečeva, da ta pot verjetno ni prava. Ponovno dvigne zapornico in pravi: »Potem morata pa okrog hriba.«

Ulice obmorskega mesteca so ozke, veliko je trgovin. Živahno nedeljsko popoldne. Vsak vsakega pozna, večina pa so tu vojaški starešini in vojaki.

Opazim, da je tu boljši standard kot na španski strani, pa tudi več reda je. Po ozkih ulicah voziva brez čelad. Kmalu so naju začeli opozarjati, da jih morava nataktni na glave. Policaj je zaprl cesto. Midva sva bila ravno prva v vrsti in sva dobro videla, ko so zvečer snemali z droga angleško zastavo v navzočnosti protokolarne straže petih vojakov. Vsi so stali mirno, prvi je poveljeval in so bili smrtno resni. Le zadnji se je smejal do ušes onemu, ki so se mu zavozljale vrvice in zastave ni mogel takoj spustiti. Pešec, ki je tudi mirno stal, je pripomnil: »To še ni nič, kaj če bi se vrv strgala in bi mu zastava padla na glavo!«

Za nama ostajajo pečinaste obale Costa del Sol, izredno slikovite obalne pokrajine Costa Blanca, ki ždijo v puhteči poletni vročini. Obale Costa del Azahar in Costa Dorado meji izliv reke Rio Ebro, ki priteče s skalnih gora Pirenejev na severu, in njeni pritoki, ki leno polzijo preko Zaragoze po razbrazdanem rečnem koritu na jug do Tortose, zgodovinskega mesteca iz 16. stoletja, nekaj kilometrov od Atlantske obale. Čudovita obrežja penečih se valov, temno modro morje, bele ribiške naselbine, znameniti vokali španske glasbe, ročni izdelovalci kitar, lepe temperamentne ženske temne polti — vsa to ibersko kulturo pa oskrunja le ena tegoba današnjega sveta, ki se imenuje terorizem. Dežela neslutnih turističnih zmogljivosti se duši v lastnih težavah, usodo ji kroji le peščica skrajnežev s svojimi nepremišljenimi dejanji.

Prijetno obalno turistično mestece nedaleč od Tarragane, Miami Playa, se kopa v popoldanskem vročem soncu. Zelo lepo urejen kamp ob dva kilometra dolgi peščeni obali sameva z le nekaj desetimi šotori, v katerih so predvsem nemški državljani. Z druge strani meji kamp dobrih deset metrov visok nasip, po katerem teče železnica, po njej pa brzijo vlaki s srhljivo hitrostjo. Obalna cesta N 340 teče vzdolž cele španske obale, ki je tu vključena med progo in moderno avtocesto. Široka dvopasovnica je močno obremenjena s prometom ne glede na avto cesto, ki teče poleg. Tu vozi večidel tovornjakov, pa tudi turistov, kajti cestnina je draga. Avto cesta vodi mimo vseh turističnih mest in vasi. Noč in dan tu rohnijo težka vozila, katerih kolesa se lepijo na vroč asfalt. Mestece premore nekaj hotelov, obcestnih trgovinic s spominki in drugo kramo. Vreme je lepo, le v večernem mraku je videti v daljavi nad hribi bliske, ki pa so zelo daleč in naju ne vznemirjajo. Temno modra morská gladina daje veličasten pečat umazanemu žarečemu nebu v ozadju. Poslavlajo se zadnji sončni žarki, ki božajo le še oblake visoko na nebu. Ko ugasnejo, se sliši drhteča španska glasba in valovanje morja. Zaradi dolgih voženj, ki so še pred nama, se zgodaj splaziva v šotor pod trsatim baldahinom, ki varuje pred

pekočim soncem. Nekajkrat iz daljave zaslišiva grom. »Zdi se mi, da nekdo meče kamenje,« pravi žena. Odpnem zadrgo na šotoru in ven pomolim glavo. V tem trenutku me nekaj oplazi po glavi. Pogledam proti luči in zagledam zrna toče, ki postajajo vse večja. Že v tistem hipu močno zaropota.

Udarci toče ob pločevino ustvarjajo srhljivo melodijo. V trenutku pomislim na motor, ki je meter ali dva od šotora. Na glavo si nataknem čelado, zgrabim tank torbo in jo vržem na rezervoar. Po čeladi zaropota kot bi tolkel s klavirnov. Na roko mi padeta dve zrni toče, od katerih mi takoj zrasteta veliki buški. Nanje sem še naslednji dan polagal obkladke, modrice pa so se poznale še deset dni. Čez nekaj minut, ki so bile dolge kot večnost, toča poneha. Tla so na debelo pokrita z belo preprogo. Zrna toče so bila namreč debela kot kurja jajca. Naslednji hip v šotor vdre potok vode. Nekaj trenutkov zatem se je zgodilo v bliskoviti naglici. Dvignila sva splani vreči in kombinezona, na hitro zmetala kočljive predmete eden vrh drugega, zaprla šotor, ki je že plaval, in bosa zbežala na teraso izredno čistih in lepo urejenih kopalnic. Zlezla sva v vreči, čeladi na glavi pa sta zamenjali tople in mehke zglavnike na trdem betonu.

Jutranje nebo je bilo čudovito, kajti izmila ga je nevihta. O neurju so pričale le velike luže. Ne bi rad govoril, kakšno delo naju je čakalo.

Večkrat sem že omenil kampe. Zdaj bi rad povedal še nekaj o cenah. Te se gibljejo od 600 do 950 pezet za dve osebi, šotor in motorno kolo, bencin je znatno dražji kot pri nas. Tudi cestnine so zelo drage. Podobne cene so tudi na Portugalskem. Jedača in pijača nista pretirano dragi, saj stane litrska coca-cola od 100 do 120 din. Hitiva po rodovitni pokrajini proti Barceloni, velikemu mestu in večnemu tekmeču gospodarsko razvitejšemu Madridu. Mimo bežijo koruzna polja. Motor neurtudno brni in požira kilometer za kilometrom. Blodiva po Barceloni in si bežno ogledujeva znamenitosti. To je mesto Gaudijeve arhitekture s svetovno znanima muzejema Picasa in Joana Miroja. Včasih se mi zazdi, kot bi hodil po Miklošičevi ulici: stare zgradbe s številnimi kipi nad vrati, na strehah, ornamentimi okoli oken. Divja obala je z neokrnjeno lepoto očarala že marsikoga. Tihi zalivi s kristalno čisto vodo, širokimi peščeni plažami, ki jih krasijo pinije in hrasti plutovci, ki segajo vse do strme obale in se spajajo s sinjino neba... Vsa ta lepota se ti vtisne v spomin, lepota nepozabne Coste Brave, ki se razprostira vse do francoske meje. Hočeš, nočeš, morava zapustiti mesto, kajti čas naju preganja. Petek je, čas najinega potepanja pa se izteče v nedeljo zvečer. V ponedeljek naju že čaka enolični vsakdanjik — v službo in domov.

Izvršni svet Skupščine občine Litija je na osnovi 23. in 30. člena Zakona o sistemu družbenega planiranja (Ur.l.SRS, št.1/80) ter 3. in 46. člena Zakona o urejanju prostora (Ur.l.SRS, št. 18/84) na 48. redni seji dne 7.7.1988 sprejel

A K T E P

o javni razgrnitvi delovnega osnutka uskladitve Dolgoročnega družbenega plana občine Litija za obdobje 1986-2000 z obveznimi izhodišči Dolgoročnega družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-2000 ter pripombami medresorske komisije

1. člen

Javno se razgrne grafični in tekstualni del delovnega osnutka uskladitve Dolgoročnega družbenega plana občine Litija za obdobje 1986-2000 z obveznimi izhodišči Dolgoročnega družbenega plana SR Slovenije za isto obdobje v skladu s pripombami medresorske komisije z dne 14.4.1987.

2. člen

Delovni osnutek zgoraj navedenega dokumenta bo javno razgrnjen v prostorih skupščine občine Litija od 3.7.1988 do vključno 8.8.1988. Javna razprava bo organizirana v teku javne razgrnitve 3. avgusta 1988 v skladu s programom dela za pripravo uskladitve družbenega plana občine, ki ga je sprejel Izvršni svet na svoji 47. redni seji dne 23.6.1988.

Pripombe k delovnem osnutku lahko dajejo delovni ljudje in občani OZD, skupnosti, društva in družbene organizacije ter druge organizacije in organi in sicer Komitejema za družbeno planiranje in gospodarstvo ali urejanju prostora in varstvo okolja občine Litija.

Ta sklep se posreduje vsem nosilcem planiranja in objavi v Glasilu občanov.

KRATKA OBRAZLOŽITEV:

Dolgoročni družbeni plan občine Litija je bil sprejet na skupščinskih zborih koncem leta 1985. Posredovan je bil medresorski komisiji, ki jo je imenoval IS SR Slovenije za ugotavljanje usklajenosti prostorskih sestavin planskih aktov občin s planskimi akti SR Slovenije. Razgrnjeni delovni osnutek upošteva pripombe te komisije, ki jih je pripravila v aprilu mesecu 1987. leta, izdelan pa je na osnovi enotne metodologije, ki jo je posredoval občinskim skupščinam Zavod za družbeno planiranje SR Slovenije v maju mesecu letošnjega leta. Javna obravnava bo 3. avgusta 1988 ob 16.30 uri v prostorih občinske skupščine Litija, Jerebova 14.

Komite za urejanje prostora
in varstvo okolja

Kultura

Množična udeležba na pevskem taboru

Tretjo junijsko nedeljo je bil v Šentvidu pri Stični že XIX. Tabor slovenskih pevskih zborov, ki je privabil rekordno število pevk in pevcev iz Slovenije in zamejstva. V povorki in skupnem nastopu je sodelovalo kar osem zborov iz naše občine: mešana zbor iz Šmartna ter Jevnice, ženska zbor iz Gabrovke in Kresnic ter moški zbori s Polšnika, z Vač, iz Litije in Gabrovke.

Na lutkarskem taboru

Lutkarska skupina, ki jo na šmarski osnovni šoli vodi mentorica Danica Ocepek, je letos že drugič sodelovala na vsakoletnem pionirskem lutkarskem taboru slovenskih lutkarjev, ki je potekal od 17. do 19. junija v Dolenjskih Toplicah. Osrednji del srečanja, kjer se je zbralo nad 100 mladih iz raznih krajev Slovenije, je bil namenjen lutkarski delavnici, ki sta jo vodili Jelena Sitar in Ava Lokošek. »Vstopnica« za udeležbo na taboru je bila predstava, ki so jo skupine uprizorile v tekočem šolskem letu. Šmarski lutkarji so za ta nastop med tremi igricama, ki so jih naštudirali letos, izbrali Račko.

Slikar Franci Kopitar med značkarji

Sredi junija je šmarske šolarje obiskal slikar Franci Kopitar iz Zagorja. Sodeloval je na svečanosti, ki so jo na šoli pripravili za učence višje stopnje, ki so se letos vključili v branje za Levstikovo bralno značko. To odličje si je pridobilo 120 mladih bralcev, pet izmed njih pa je prejelo knjižno nagrado, ker so si z branjem pridobili nad 5 bralnih značk. Franci Kopitar je najprej obujal spomine na svojo mladost, ko se je še zelo mlad vključil v narodnoosvobodilno gibanje, nato pa jim je prikazal film, ki so ga posneli člani zagorskega kino kluba.

Učenci nižje stopnje in podružničnih šol, ki so se tudi množično odločili za branje, so prejeli bralne značke na zaključni prireditvi ob izteku šolskega leta.

Boris Žužek

Projekt Vače 81
ZKO Litija

KULTURNI DNEVI V SREDIŠČU SLOVENIJE

(okvirni program za leto 1988)

V letu 1988 Kulturne dneve v središču SR Slovenije (GEOSS) prvič organiziramo tudi izven Vač. Tako predvidevamo:

1. v soboto, 17. 9. 88, na Bogenšperku:
KONCERT ZASAVSKIH ROĞISTOV (jubilejni 500. nastop ob sodelovanju treh zborov z Reke)
2. v nedeljo, 25. 9. 88, na Vačah (ob vodnjaku ali v dvorani):
OBČINSKO SREČANJE HARMONIKARJEV (sodelujejo harmonikarji občine Litije)
3. v nedeljo, 2. 10. 88, na Vačah (v cerkvi):
KONCERT DOMŽALSKIH MADRIGALISTOV (gostujejo priznani madrigalisti iz Domžal, ki jih vodi Karel Leskovec)
4. v nedeljo, 9. 10. 88, na Vačah (v dvorani):
SREČANJE MALIH VOKALNIH SKUPIN (sodelujejo male vokalne skupine iz vse Slovenije v organizaciji ZKO Slovenije)
5. v nedeljo, 16. 10. 88, v Kresnicah:
SREČANJE KMETIŠKIH PISATELJEV (sodelujejo pisatelji iz vse Slovenije, ki obravnavajo kmečko problematiko)

Spremljajoče prireditve:

1. V tednu od 25. do 2. 10. 88 bo potekal že šesti Mladinski raziskovalni arheološki teden pod vodstvom Davorina Vuge. Otroci osnovnih šol bodo raziskovali del območja okoli prazgodovinske naselbine.
2. Razstave bodo organizirane v avli osnovne šole na Vačah. Vsebinska razstava bo določena kasneje, verjetno pa bodo to dela, ki bodo narejena v času ex-tempore, 11. in 12. junija.

Doslej običajne likovne kolonije bodo letos že junija, zato jih ne bo v času kulturnih dni.

Tudi med počitnicami v knjižnico

Matična knjižnica v Litiji bo redno odprta tudi v juliju in avgustu, spremenjen bo le en dan poslovanja za uporabnike, tako da jo boste lahko vsi, ki ste vedoželjni in željni branja, obiskovali v PONEDELJEK, SREDO in PETEK od 11. do 18. ure in v TOREK in ČETRTEK od 8. do 14. ure.

V letošnjem letu je v knjižnico prispelo čez 1.000 novih knjig (leposlovnih, strokovnih in mladinskih). Vsi, ki se želite izpopolnjevati v znanju tujih jezikov, pa lahko posežete tudi po knjigah v tujih jezikih. V knjižnici je sedaj na voljo več kot 300 knjig v srbohrvaščini, nekaj pa jih je tudi v ruščini in madžarščini.

Knjižnica v Šmartnem (v prostorih osnovne šole) bo odprta le v JULIJU, vsak TOREK od 10. do 12. ure.

V litijski knjižnici smo pripravili tudi počitniški program za mlade bralce in obiskovalce: URE PRAVLJIC, UGANKE, NAUČIMO SE NOVO PESMICO in drugo. Datumi bodo objavljeni v dnevnem časopisu in na VALU 202.

J. K.

Koncerta na gradu Bogenšperk

V mesecu juniju je častitljivi grad Janeza Vajkarda Valvasorja Bogenšperk gostil tri mlade glasbenice, ki so ob zaključku šolskega leta pokazale številni publiki, kaj znajo izvabiti iz svojih instrumentov.

V petek, 17. junija, je na harmoniki koncertirala mlada glasbenica Jožica Zupančič, ki se letos vpisuje na srednjo glasbeno šolo v Ljubljani, le dan kasneje pa sta se na klavirju oziroma flavti preizkusili Ksenija Šarbek in Polona Končar iz razreda tovarišice Selme Gradišek. Vsem trem za uspešen nastop iskreno čestitamo!

J. S., foto: Zofka

Pride čas

Pride čas,
ko pozabe si želimo,
ko veter ziblje se čez Kras,
za sabo pušča bedno zimo,
brez upanja za nas.

Trdi kamen,
gole skale,
v nas strmijo
ter svareče nam grozijo,
da bližamo se kraju,
kjer Amorja puščice v maju,
vedno cilj zgrešijo.

Leonida

V rdeči zarji se rojeva nov dan...
Dan, ki bo zopet skušal dognati temo.
Dan, ki bo zopet skušal dokazati življenju,
da ne vidi...
Da je slep.
In življenje mu zopet ne bo verjelo,
da bo verjelo dnevu, ki bo kakor beli golob
skušal vnesti mir in resnico v to življenje,
da bo verjelo...
In...,
ker je življenje slepo,
in ...
Beli dan bo obupal.
Pustil bo temo,
da razgrne to slepo življenje.
In življenje bo tavalo...
Kakor skrušen slepec bo tavalo.
Kakor skrušen slepec,
ki išče opore v črnem morju teme.
Išče ...
... in se opoteka.
Končno vzide nov dan,
ki slepcu ponudi roko ...
Toda ...
Slepec je slep tudi podnevi.
Roke ne vidi.
Njegove dlani grabijo le zrak.
In potem spet tema...
In slepec zopet tava — takšno je življenje.
Nenehno tava v temi.

Slepo je.
In mi, ki smo njegovi otroci,
smo kot prsti na roki tega slepca,
ki grabijo za ponujeno dlan,
pa je ne ujamejo.
Življenje je slepo.

Rosana

Bil si ti

Prijel si me za roko
in ponesel s seboj.

Pobožal si me nežno,
omamljal me tvoj sladki je opoj.

Obetal si mi mnogo
in obljubljal marsikaj,
a vse postalo je prekleto togo,
tistih sanj nikoli več ne bo nazaj.

Vseskozi si bil ti.
Najprej preprost in nagajiv.
Nisem vedela, kdo si,
ko si oblastno usodo delil.

Bil si ti,
ko me je zbedel trnov cvet,
in bil si ti,
ko te je klel ves svet.

Bil si ti,
tebi so laskali,
in bil si ti,
tebe so občudovali.

Bil si ti,
trd in nesramno krivičen,
a vendar, bil si ti
tako, tako zelo mičen.

Tudi to si bil ti
— bol in trpljenje.
In zdaj vem
— imenuješ se ŽIVLJENJE.

Hajdeja

Poezija

Kaj je to — poezija?
Je to nekaj,
kamor se zatečeš takrat,
ko ti je hudo?

Je to nekdo,
ki mu zaupaš,
ko si vesel?

Je to nekaj,
kar ti pomaga
iz bolečine in stiske?

Ne vem ...

Morda je to le košček
ničvrednega papirja,
kamor skriješ svoje
veselje, žalost in trpljenje.

Tanja

7. srečanje mladih likovnikov osnovnih šol občine Litija na Primskovem

Že lani, ko je bilo organizirano 6. srečanje v tovarni usnja v Šmartnem, smo se dogovorili, da letošnje organiziramo na Primskovem. Namen je bil upodabljanje naravne in kulturne dediščine v gričevnem okolju Dolenjske. Srečanja se je udeležilo 29 učencev iz Šmartna, Gabrovke, Litije, Vač in Kresnic. Že v času priprav smo mentorjem svetovali določene možnosti motivov, če se sami ne bi mogli odločiti. Ker je bila tehnika upodabljanja svobodna, je celostna podoba del zelo pestra. Največ del je nastalo na Gradišču okoli cerkve, nato v Sevnem in na Vrhu. Avtohtone arhitekture je še zelo malo, novejša pa nima z njo oblikovne povezave. Narejenih je bilo 32. del. Vsi udeleženci so prejeli spominsko listino.

Organizacija ne bi bila uspešna, če se poleg šol in mentorjev ne bi tako uspešno vključila tudi šola na Primskovem. Ob krajevnem prazniku, ki je bil 11. 6., smo postavili razstavo narejenih del. Vzbudila je veliko zanimanja, zadovoljni smo bili tudi organizatorji in učenci, ki smo na ta način krajanom čestitali za njihov praznik. Razstavo bomo kasneje postavili tudi v avli občine. Dolžni smo pa izpolniti lansko obljubo, na katero nas je opozorila učenka iz Gabrovke, da naj bi razstavljali tudi po šolah.

O načrtovanju za prihodnje leto smo se pogovarjali o motiviki vode, nekatere mentorje pa ponovno mika industrijska arhitektura, npr. apnenca v Kresnicah.

Pavel Smolej

Srečanje likovnikov na Vačah

V okviru prizadevanj za uveljavljanje geometričnega središča Slovenije in kulturnih in naravnih vrednot Vač tudi delovno srečanje likovnih ustvarjalcev na tem območju ni več novo. Letos je Projekt Vače 81 s pomočjo Društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane in ZKO Litija organiziral enotedensko srečanje (od 6. 6. do 12. 6. 1988). Udeleženci likovniki so prihajali iz različnih krajev Slovenije: kiparji — Goisnikar Ivo iz Maribora, Košir Drago iz Sodražice, Kristan Milan iz Ljubljane, Kukavica

Peter iz Kranja, Lovše Milan iz Zg. Loga, Litija, Baumkirchner Janko iz Litije.

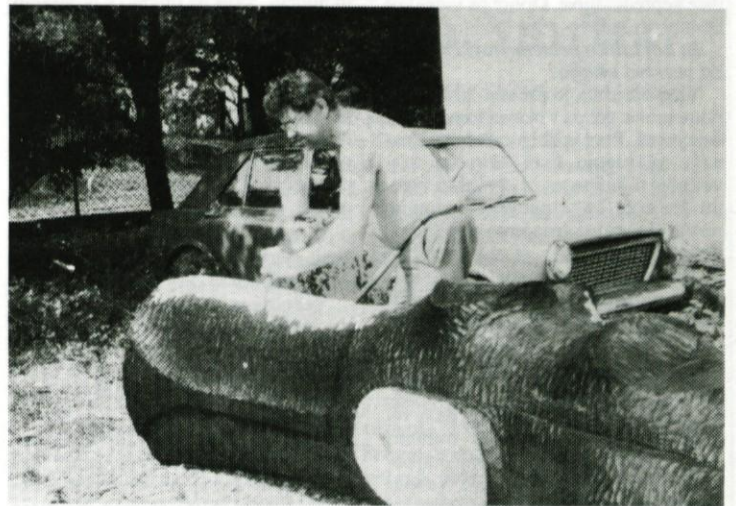
Kiparji so bivali in delali v kmečkem turizmu pri Magdiču. Domačini so jim za obdelavo pripravili lepe hrastove hlode. Dela, ki so nastala, izhajajo iz same oblike in strukture lesa. Motiv se prilagaja obliki hloda, pa če gre za abstraktno oblikovanje ali človeško figuro. Dva ustvarjalca sta iz danih osnov izdelovala plastike manjšega formata in več pozornosti

posvetila površinski obdelavi. Kasneje bodo večje plastike postavljene v razgibani vrtačasti svet ob poti z Vač na Klenik. V soboto in nedeljo (11. in 12. 6.) se je kiparjem pridružil še 21 slikarjev: Slavica Drev, Mila Erbežnik, Ludvik Jerala, Tončka Ostanek, Lojze Adamlje, Zofija Skorčič, Ksenija Šmid, Marica Trinkaus, Janez Zajc, Franc Smole, Avgust Stušek, Anton Lesar (vsi iz Ljubljane), Marjan Rogelj in Gorazd Rogelj z Vač, Helca Krasnik in Karel Kozole iz Trbovelj ter Darja Smolej, Marija Smolej, Pavel Smolej, Irena Petek in Jelka Petek iz Kresnic.

Navedeni slikarji so ustvarili preko 30 del v različnih tehnikah (risba, akvarel, pastel, akril in olje). Motivi so zajeti od Zg. Slivne do Vač. Vsa de-

la so upodobljena v okviru razpoznavnih motivov. Kljub navedenemu pa je poleg rutine čutiti tudi napor učenja in eksperimentiranja. Iz del je bila v nedeljo, 12. 6., postavljena improvizirana razstava. Zaključno prireditev tega dne, na kateri je igrala godba na pihala iz Litije, je precej okrnilo slabo vreme. Projekt Vače 81 je izkazal pozornost udeležencem-likovnikom s priznanji in brošuro o Vačah. Z navedeno izročitvijo se je vsem zahvalil predsednik projekta Peter Svetik. Dokončna postavitev plastik in razstava bosta organizirani v jeseni v okviru kulturnih dni na Vačah. Kasneje bodo tudi slikarska dela bogatila skupne prostore krajanov na Vačah.

Pavel Smolej

Poletna filmska razglednica

V litjskem kinu tudi v teh vročih dneh ne počivamo, nasprotno pripravili smo še pestrejši in bogatejši program. Z veseljem vas vabimo, da preživite vroče poletne večere ob lepem filmu.

16. in 17. julija se lahko nasmejite ob norčijah Buda Spencerja v filmu **BUD SPENCER V AKCIJI**. Sledila bo strah vzbujajoča srhljivka **STRIP-TIZ SMRTI** in nato še jugoslovanska negotovost v filmu **SKRIVNOST STAREGA PODSTREŠJA**.

23. in 24. julija bo na platnu zopet veliko akcije, in sicer po zaslugi am. avanturističnega filma **KRULL**.

Vse otroke in prijatelje risanege filma pa vabim v kino 25. in 26. julija na ogled simpatičnega jug. risanege filma **ČUDEŽNI GOZD. DIRKA ZA ŽIVLJENJE** in **PUSČAVSKI VRANEC** pa sta filma za prijetno sprostitvev in zabavo.

Tudi avgust bomo začeli s smehom in akcijo. Na sporedu bodo: am. komedija **NORČIJE NA KOLESIH**, am. akcijski **ŽENSKA** in še ena ameriška komedija **COOROUN**.

V vseh kinematografih so prav gotovo najbolje obiskani filmi z veččinami daljnega vzhoda. Film **ZMAJEVO LETO** je prav gotovo eden izmed boljših iz ameriške karate produkcije. Po akciji se bo zopet prileglo malo groze in za konec še malo smeha.

Za vse to pa bosta zadolžena filma **OČI ZLA** in **VRNITEV V PRIHODNOST**. Slednji je vsekakor vreden ogleda, saj prihaja iz Spillbergove produkcije, v njem pa blesti **MICHAEL J. FOX**. Romantične duše bodo uživale ob francoskem filmu **OGROŽENA SRCA** — ah in oh. Da pa se ne bi preveč raznežili, vam takoj ponujamo **PETEK 13.** — 4. del **CALIFORNIJSKE LUTKE**, **ŠESTA ŽRTEV** in **PERFEKTNO** pa so filmi z mešanico akcije, trilerja in glasbe, ki nas bodo pospremlili v prve septembrske dni.

Nasvidenje do jeseni!

G. Mavretič

Zavod za izobraževanje in kulturo Litija, Delavska univerza,

objavlja za šol. l. 1988/89

RAZPIS

za vpis

I. v programe srednjega usmerjenega izobraževanja

1. kovinsko-obdelovalna usmeritev
 - program obdelava kovin in upravljalca strojev (1. in 2. letnik) — SR
 - program obratni strojni tehnik — tehnolog (1. in 2. letnik) — NAD
2. promet in zveze
 - program vožnja motornega vozila — smer voznik — SR

II. v osnovno šolo za odrasle (od 6. do 8. razreda)

III. v programe strokovnofunkcionalnega izobraževanja za delo (tečaj):

- tečaj lahke in težke gradbene mehanizacije
- tečaj za voznike viličarja
- tečaj tujih jezikov (angleški, nemški, italijanski)
- začetni in nadaljevalni strojepisni tečaj
- tečaj za skladiščnike
- začetni in nadaljevalni tečaj šivanja in krojenja
- tečaj za gostinske delavce
- tečaj iz varstva pri delu
- higienski minimum

Vse informacije o posameznih oblikah izobraževanja dobite na delavski univerzi, Parmova 4, tel. 881-182, vsak dan od 8. do 12. ure in od 15.—16. ure, ob sobotah od 8. do 10. ure.

Kako brezglavo smo uničili okolje

Kaj se še da rešiti? Kako in za kolikšno ceno? V zadnjem dejanju je na vrsti človek, njegovo zdravje in življenje. Človek je uničil, človek naj popravi.

S predsednico Društva za varstvo okolja Litija Ivo Slabe smo se pogovarjali o okolju kot celoti: o naravi, odpadkih, posledicah, možnih rešitvah in načrtih litijskega ekološkega društva.

Kot profesorica kemije zanesljivo poznate in se zavedate posledic vseh vrst škodljivih kemijskih vplivov na okolje?

Seveda, zavedam se že vseh posledic kemizacije tal, emisij, ki jih spuščamo v zrak in reke, ter neurejenega odlaganja odpadkov, za katere velikokrat ljudje sploh ne vedo, kakšno nevarnost predstavljajo. Vendar pa v naši občini še ne razpolagamo z vsemi podatki o tem, niti nimamo popolnega nadzora nad emisijami ter odlaganjem, zato so tudi posledice nepredvidljive. Dobre pa vsekakor ne morejo biti.

In kaj lahko pri tem stori Društvo za varstvo okolja?

Vloga društva je pri tem lahko zelo pomembna, gre pa v bistvu za dve smeri dejavnosti. Prva je dolgoročna in se nanaša na vzgojo ljudi oziroma ozaveščanje. Ljudi se ne da ekološko vzgojiti čez noč. Tu je potrebno ogromno raznih aktivnosti in načrtno zamišljenih dejavnosti, predvsem pa je pomembno že mladega človeka vzgojiti ekološko.

Ste profesorica v litijski soli, ali je tudi tu možnost za ekološko vzgojo?

Nedvomno šole kot vzgojno-izobraževalne organizacije lahko ogromno storijo za ekološko vzgojo mladih ljudi. V šoli to tudi izvajamo, menim, da se vsi učitelji nenehno in močno trudimo otroku že na tej razvojni stopnji oblikovati pravičen odnos do narave. Vendar menim, da je tudi tu odločilnega pomena vloga staršev. Kaj pomaga, če se v šoli še tako trudimo za otrokovo ekološko vzgojo, če pa lahko starši s svojim negativnim zgledom vse to podrejo.

Kako?

Starši za otroka predstavljajo prvi in najmočnejši zgled. Zadostuje že en sam odvren odpadek v jarek ali ob cesto ali

za plot in otrok bo to posnemal. Da ne govorim o tem, da morajo otroci starejšim pomagati odvažati razne odpadke v gozdove, potoke itd. Kar se mlad človek nauči, to običajno obdrži celo življenje, le s to razliko, da kot otrok odmeta vrečke od bonbonov, kot odrasel človek pa dela velike ekološke probleme.

In kakšni so še drugi načrti društva?

To so v glavnem tekoče naloge. Društvo si bo prizadevalo reagirati na vse eventuelne zavestne posege v prostor, ki bi bili ekološko problematični, oz. reagirati pri razvijanju takšnih dejavnosti, ki bi načenjale naravno okolje in povzročale škodo rastlinam, živalim in ljudem. Sicer pa imamo v programu popis divjih odlagališč smeti, in teh na žalost ni malo, izvedbo akcije štetja prometa, saj promet zlasti v Litiji povzroča ogromno hrupa in strupenih plinov, nadalje načrtujemo razne dejavnosti za splošno olepšanje krajev, seveda pa bomo budno spremljali vsa dogajanja, ki bi utegnili degradirati okolje.

Če bi vsi ljudje bili ekološko vzgojeni, društva za varstvo okolja najbrž sploh ne bi bilo treba?

Vedno je prisoten ta »če«. Dejstvo je, da ljudje niso samo onesnaževalci s komunalnimi oz. hišnimi odpadki, ki jih odlagajo vsepovsod, ampak, da tu nastopajo tudi razvojni momenti. Razvoj vendar načrtuje človek in predvsem tu je pomembno, za kakšno vrsto gospodarskega razvoja se odločamo. Menim, da bi morali pri slehernem posegu v prostor in pri širjenju industrije najprej pomisliti na ekološke posledice.

Kaj mislite o največjih ekoloških problemih v naši občini? Kateri so to?

Prvi problem je zrak. V Litiji se je zrak poslabšal tako, da je iz II. kakovostnega razreda padel v tretjega, to pa pomeni, da mora občina prizgati rdečo luč in na osnovi zakona izdelati

sanacijski program za izboljšanje zraka. Drugo je odlagališče odpadkov, ki ga v občini v bistvu ni, saj tisto v Ponovičah ni legalizirano. Tudi Rakovnik, kamor odlaga industrijske odpadke šmarska Usnjarna, ni urejen tako kot bi moral biti. Tretji problem so čistilne naprave, saj razen predčiščenja v Usnjarni nikjer nimamo teh naprav. Vse industrijske in komunalne odplake gredo v potoke in nazadnje v glavnem v Savo. Posledice utegnejo biti katastrofalne, če ne bomo kmalu prenehali s takšnim ravnanjem. Seveda pa v občini obstaja še kup drugih problemov, samo nekaj jih bom naštel: Industrija apna v Kresnicah s prahom, hrupom in degradacijo Slivne, Mesarija brez čistilne naprave, dimniki Lesne industrije in Mizarstva v Litiji, številna individualna in družbena kurišča na premog, ki »proizvajajo« ogromno strupenega žveplovega dioksida, promet, ki zastruplja ozračje zlasti v Litiji in drugih naseljih ob cesti Ljubl-

jana — Zagorje, nenazadnje pa menim, da je po naših gozdovih preveč gozdnih cest, preveč vikendov na najbolj osamljenih legah, na tehnicu pa bo treba dati tudi melioracije zemljišč; zlasti hidromelioracije z regulacijo potokov povzročajo nepopravljivo degradacijo naravnega okolja. To pa seveda niso vsi problemi v naši občini.

Menite, da bo društvo razrešilo vsaj nekaj od naštetega?

Nikakor, vendar pa mislim, da smo tudi mi že v tem času, odkar smo ustanovili društvo za varstvo okolja, storili nekaj korakov naprej pri vzgoji ljudi v smislu čuvanja naravnega okolja. Saj to je pravzaprav glavni problem. Ljudje naj bi bili odgovorni do narave in naj bi se zavedali, da z neodgovornim odnosom do nje režejo vejo, na kateri sedijo.

Hvala za razgovor, želimo vam, da bi bili vsi občani tudi člani društva za varstvo okolja.

To bi bilo seveda dobro, saj člani našega društva pač niso onesnaževalci okolja, vsaj neposredno ne.

Š. S.

Je pomagalo?

Da se lahko kakšna stvar uredi tudi brez posebno visokih stroškov, dokazuje tudi naši dve fotografiji. Leva (nekoč že objavljena v našem glasilu) prikazuje divje odlagališče smeti v Prehudniku, desna pa očiščeni prostor. Kaj ni spet lepo? Krajevni skupnosti za to potezo vse naše čestitke!

Foto: Werra

Ljubljanska banka

Gospodarska banka Ljubljana
opravlja bančne storitve za občane v 51-tih
bančnih enotah oz. ekspoziturah.

Z modernizacijo tehnologije poslovanja v
enotah želi banka izboljšati poslovanje v
obojestransko zadovoljstvo.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage sestre, tete in svakinje

**ANE
AVSEC**

roj. Ulčar, iz Litije

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Lepa hvala g. župniku za lep obred in poslovilne besede. Zahvaljujemo se tudi Domu Tisje za skrbno nego v zadnjih mesecih njenega življenja.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti naše drage sestre

**DARINKE
JAKŠE**

se zahvaljujemo MPZ KUD Gabrovka za petje, tov. Stanku Mikliču za poslovilne besede, sosedom in prijateljem za cvetje, trobentaču iz GŠ Litija in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: brata Rudi in Jože, sestri Gizela in Zora in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, ata, tasta in starega ata

**STANETA
SOTLARJA**

iz Brgleza pri Gabrovki

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju, GD Tihaboj za trud in delo, GD Gabrovka, HP KZ Gaborovka — Dole, Mercatorju TOZD-u Golovec, moškemu pevskemu zboru Gabrovka, govorniku Ivanu Sotlarju in gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega sina, očeta in starega očeta

**DRAGA
STRMANA**

iz Ustja 8

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in podarjeno cvetje, ter vsem, ki ste počastili spomin z udeležbo na pogrebu. Še posebno toplo se zahvaljujemo šmarskim gasilcem, praporščakom, KO ZZB NOV, KS za organizacijo pogreba, Šmarskemu oktetu in mešanemu pevskemu zboru Zvon za zapete pesmi, govorniku tov. Albinu Jesenšku za poslovilne besede in solistu za občuteno izvajanje Tišine. Hvala tudi župniku za pogrebni obred. Vsem, prav vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: mama Zora, hčerka Jana, sin Zoran z družinama v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega

BRANETA CENKARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, posebej hvala delavcem Predilnice Litija ter župniku za tolažilne besede.

Vsi njegovi

IZ MATIČNEGA URADA

Poroke, rojstva, smrti...

V juniju se je na območju občine Litija rodilo 12 dečkov in 11 deklic. Na Bogenšperku se je poročilo 45 parov, med njimi:

Škoda Franc, delavec iz Jesenj, in Osolnik Marinka, delavka iz Jesenj, Kosmač Klemen, strojni ing. iz Litije, in Poglajen Vlasta, računovodja iz Litije, Dobravec Jože, delavec iz Litije, in Ribič Jana, delavka iz Litije, Pečar Franc, kovinostrojar iz Ržiš, in Godec Marinka, administratorka iz Ržiš, Kitner Drago, gradbeni tehnik iz Ljubljane, in Bučar Bogomira, gradbeni tehnik iz Zavrstnika, Zorko Janko soboslikar iz Hrastnika, in Skobe Majda, laborantka iz Hrastnika, Barešič Zoran, tiskar iz Ljubljane, in Novak Tatjana, delavka iz Ljubljane, Kodrič Božo, varilec iz Domžal, in Kolenko Martina, fizioterapevtka iz Domžal, Zdovc Boris, avtomehanik iz Laškega, in Homšek Danijel, finančni knjigovodja iz Laškega, Cvibovšek Franc, delovodja iz Trbovelj, in Kreže Romana, ekonomistka iz Trbovelj, Rogelj Matija, avtomehanik iz Preserja, in Petrič Melita, gradbeni tehnik iz Notranjih Goric, Sitar Rafael, knjigovodja iz Komende, in Govekar Alenka, manipulantka iz Šmartna pri Litiji, Škrjanec Branko, komercialist iz Grosuplje, in Muhič Darija, PTT tehnik iz Grosuplje, Rojc Leon, strojni tehnik iz Trebnjega, in Gabrijel Mateja, gradbeni tehnik iz Trebnjega, Pekolj Stanislav, električar iz Trebnjega, in Jerlah Sonja, PTT prometnik iz Velike Loke, Zidar Anton Peter, sofer iz Gobnika, in Pušnik Nevenka, delavka iz Gobnika, Planinc Bernard, kuhar iz Vrhopolja pri Moravčah, in Štefan Nada, dijakinja iz Spodnje Javorščice, Hafner Matjaž, strojni tehnik iz Hrastnika, in Milič Melita, procesničarka iz Hrastnika, Leskovšek Lado, rudar iz Trbovelj, in Merzel Mirjam, pripravnica iz Trbovelj, Logar Bogdan, zdravnik iz Kamnika, in Malešič Mojca, dipl. ing. kemije iz Kamnika, Čož Ciril, skladišnik iz Kamnika, in Lenko Sabina, šivilja iz Ljubljane, Cirar Branko, mehanik TK naprav iz Litije, in Prašnikar Mateja, delavka iz Klenika, Rus Avguštin, strojevodja iz Doba pri Šentvidu, in Hribar Marta, konfektionarka iz Pungerta, Višnikar Aleksander, strojni tehnik iz Litije, in Forte Tatjana, ek. tehnik iz Kleka, Čeč Andrej, avtomehanik iz Radeč, in Strniša Tatjana, knjigovodja iz Radeč, Senčar Edvard, elektrotehnik iz Trbovelj, in Ocvirk Danica, ekonomistka iz Čemšenika, Butara Anton, elektrotehnik iz Zagorja ob Savi, in Kos Tanja, tajnica administracije iz Zagorja ob Savi, Tilinger Pavel, vodja kom. službe iz Celja, in Požlep Borislava, organizatorka AOP iz Celja, Grašinar Joško, zidar iz Čemšenika, in Klopčič Alenka, delavka iz Zagorja ob Savi, Majcen Ciril, varnostnik iz Ivančne gorice, in Topolovec Jožica, varuhinja iz Ivančne gorice, Kotar Rado, strojni ing. iz Zreč, in Gršak Alojzija, tajnica iz Trbovelj, Pečan Tomaž, skladišnik iz Ljubljane, in Skvarča Maja, višja upravna delavka iz Ljubljane, Trpin Tomaž, ekonomist iz Ljubljane, in Horvat Helena, dipl. ekonomistka iz Ljubljane, Gračnar Anton, elektromehanik iz Trbovelj, in Valenčak Damjana, slaščičarka iz Trbovelj, Levstek Miha, dipl. ing. strojništva iz Ljubljane, in Zaletel Janja, kom. referentka iz Ljubljane, Škofic Mirko, strojni ključavničar iz Sp. Hotiča, in Razinger Jožica, PTT manipulantka iz Mojstrane, Bokal Borut, milihnik iz Zagorja ob Savi, in Pilih Vesna, gradbeni tehnik iz Zagorja ob Savi, Omejec Marjan, avtoelektričar iz Stične, in Rus Darja, medicinska sestra iz Stične, Cimermančič Jože, strojnik iz Potoka pri Muljavi, in Kozlevčar Vida, kuharica iz Pokojnice, Urbanija Alojzij, milihnik iz Trbovelj, in Majcen Mojca, medicinska sestra iz Trbovelj, Lozinšek Branko, strojni tehnik iz Zagorja ob Savi, in Godec Melanija, komercialna referentka iz Zagorja ob Savi.

Umrli v mesecu juniju: Šmagelj Angela, 85 let, z Vač, Juvan Ludvik, 72 let, iz Jesenja, Ostrež Franca, 60 let, iz Kresnic, Feller Terezija, 85 let, iz Litije, Motoz Ana, 74 let, iz Vintarjevca, Avsec Ana, 88 let, iz Litije, Dimec Ana, 82 let, iz Ponovič.

Jelka Bric

Model je treba naučiti leteti

Znano je, da je za vsako uspešno dejavnost potrebno znanje in pa seveda določen čas, da se usede v zavest ljudi in tako postane last kraja.

Litijani nimamo na pretek takih dejavnosti, vsaj tistih z dolgoletno tradicijo in uspešnostjo ne. Če že so, so kratkega veka ali pa niso uspešne. Ena takih dolgoletnih in uspešnih dejavnosti je brez dvoma letalsko modelarstvo, ki se odvija v okviru AK Milan Borišek. Začetki segajo tja v leto 1947, ko je bilo modelarstvo še sekcija aerokluba Zagorje. Takrat so v klubu delali Franci Lesjak, Brane Bizjak, Mato Savšek, Tinček Lambergar in drugi. Kasneje so se jim pridružili še Hine Lebinger in predstavniki mlajše generacije: V. Kolman, Železnik, Namestnik, Svršina.

V vseh teh letih klub ni nikoli prenehal delovati. Bila so sicer nihanja, vzponi in padci, toda delo ni nikoli obstalo. Naj navedemo samo nekaj mejnikov. Od leta 1954, ko je Veri Kolman postal absolutni in posamični prvak v modelarstvu, pa vse do zadnjih let, ko so fantje postali ekipni pionirski prvaki (B. Rozman, T. Nečemer, G. Mavrič, G. Juvan, M. Pirc).

Leta 1950 se je po prvem padalskem prvenstvu osnovala v Litiji tudi padalska sekcija, ki je kmalu opravila svoj prvi skok. Bil je to ognjeni krst, v katerem so sodelovali H. Kajtna, M. Baumkircher, V. Kolman, R. Zupan in drugi. Vodila jih je znana športnica Cvetka Klančnik. Vmes so zrastle tudi jadralni piloti, ki so nekaj časa uspešno delovali, danes pa ne letijo več. Se pa, kar je zanimivo, danes pojavlja na obzorju nov rod športnih pilotov. Ena takih prvih ali bolje rečeno ponovnih lastovk je Roman Laba. Ampak o tem kdaj drugič.

Danes sestavljajo mlado ekipo nova, perspektivna imena: Brane Rozman, Peter Kolman, Toni Nečemer, Gregor Mavrič, Gašper Juvan, Marko Pirc in še številni drugi. To je ekipa, ki bi lahko zastopala Slovenijo na kateremkoli tekmovanju. Sicer pa nič čudnega, saj imajo fantje za seboj že osem let tekmovanja.

Predsednik kluba je ing. Branko Bizjak, tajnik pa Veri Kolman, sicer zvezni sodnik in dolgoletni funkcionar letalske zveze. Z njim je tekla tudi beseda, ko smo o tem marljivem in uspešnem kolektivu hoteli izvedeti kaj več.

Tovariš Veri, kam segajo začetki uspešnega dela z vašo mlado ekipo?

Delo z današnjim tekmovalnim sredstvom se je začelo tam nekje okrog 1974. leta. Danes delajo z mlajšimi že fantje, ki so začeli v tistem času. Veliko dela je pri začetnikih opravil tovariš Janez Kobal z OŠ Litija, ki skupaj s svojim sinom dela pri klubu mladih tehnikov. Od tod črpamo svoj kader tudi mi. Moram reči, da imajo fantje o materialih in o modelarstvu veliko znanja. Uspeli smo na primer razviti postopke za izdelavo radijsko vodenih modelov — to skupino izredno uspešno vodi tovariš Matjaž Peskar — ki so sorazmerno ceneni in kvalitetni in se lahko kosajo s tujimi izdelki. V zadnjem času ne delamo samo s klasičnimi materiali, pač pa uporabljamo različne kompozite. Izdelki se izdelujejo v visokem vakuumu na izredno natančnih tolerancah. Tako da lahko pričakujemo v kakšnem letu prodor v sam slovenski in jugoslovanski vrh. Zgradili smo posebno vakuumsko črpalko, kjer npr. podtlak zelo natančno reguliramo. Tako smo zgradili določene elemente letal (če bi prenesli to v standardno velikost letala), ki so za 80 kg lažji od Elanovega.

Bi nam lahko kaj povedali o uspehih, ki ste jih dosegli?

Od 1983. leta dalje smo začeli pobirati pionirske naslove v vezanih modelih, skoraj na vseh teh tekmovanjih smo ekipno med prvimi tremi, veliko dobrih rezultatov pa imamo tudi med 5. in 10. mestom. Od 1985. leta naprej pa se fantje pojavljajo v republiškem in državnem vrhu. Za primer naj navedem, da smo bili na pokalu Soko pred tremi leti 50., zdaj pa smo bili na 9. mes-

tu. Leta 1986 smo imeli na pionirskem republiškem prvenstvu republiškega prvaka in 4. mesto ekipno. Na zveznem tekmovanju smo dosegli 2. in 3. mesto. Na državnem prvenstvu v F1A ekipno smo dosegli 9. mesto. Na mednarodnem prvenstvu Jugoslavije, to je bilo 1986. leta — smo dosegli 50. in 70. mesto. Na pohorskem pokalu smo dosegli 4. mesto, 7. in 15. V članski konkurenci smo zasedli 4., 6. in 8. mesto. Na dolenskem pokalu pa smo dosegli 1., 4. in 5. mesto, ekipno pa smo bili prvi.

Leta 1987 smo na štajerskem pokalu dosegli 17., 29. in 36. mesto. Ekipno pa smo bili 10. Na pokalu kombinata Sisak smo bili ekipno 10., v F1A pa 13. To je bila mednarodna tekma. Na pokalu republike smo bili ekipno v kategoriji F1A 16., na Soko pokalu v

F1A pa smo bili prva slovenska ekipa, in sicer 8. Na državnem prvenstvu v Zrenjaninu smo bili posamično 17., 35. in 42. od 175 tekmovalcev. Ekipno smo pristali na 9. mestu kot najboljša slovenska ekipa. Praktično smo bili lansko leto najboljša ekipa na vseh tekmah v prostotečajih jadralnih modelih na vseh zveznih tekmovanjih. V republiki nam to doslej ni uspelo, čeprav smo premagovali ekipe, kot so Novo mesto, Ptuj, Ljubljana, Celje. Nikoli nismo prišli dlje od 4. mesta. Zdaj nam je uspel tudi ta podvig. To pa seveda ni prvi letošnji uspeh. Na tekmi za pokal v Mirni — to je eno najmočnejših tekmovanj v Jugoslaviji, ki se ga udeležujejo vsi reprezentanti — so naši fantje zmagali posamično in ekipno v članski in pionirski konkurenci.

V katerih kategorijah pa se lahko tekmuje v tem sportu?

V Sloveniji smo se dogovorili, da bomo tekmovali samo v določenih kategorijah, ker za vse enostavno ni dovolj sredstev. Te kategorije se delijo na tri osnovne vrste:

1. prostotečajni modeli (po spustu modela iz roke se prekine neposredni stik s tekmovalcem). To so jadralni modeli, ki jih na določeno višino potegne motor (le-ta dela lahko le 7 sekund), in motorji iz gumijastih niti. Teh niti je lahko samo 4 dkg. Pri vseh modelih so določene dimenzije (opredeljene izmere in pa teža). S tem je določena obremenitev nosilnih površin. Določeno je delovanje motorja oziroma dolžina startne vrvice, s katero se potegne model na določeno višino. Treba je imeti veliko znanja, da zgradiš model, ki bo dosegel maksimalno višino. Za vsake vremenske prilike (vetrovno, deževno, sončno vreme) je treba zgraditi poseben model.

2. vezani modeli. Osnovna kategorija je hitrostni model, ki ima določeno kubaturo motorja (2,5 cm³). S tem se da doseči tudi do 35000 vrtljajev na minuto. Uporabljeni so lahko posebni materiali. Letijo s hitrostjo 300 km na uro. Seveda je treba tu poznati že veliko zakonitosti, ki veljajo pri letenju. Naslednja kategorija so akrobatski modeli.

Z njimi se da hrbtno leteti in izvajati najrazličnejše like. Poznamo potem tu-

di modele za ekipno letenje. Tu več modelov leti naenkrat. Seveda so tu potrebni tudi mehaniki, ki napolnjujejo rezervoarje z določeno količino goriva. Nadalje poznamo še modele za zračni boj. V tej kategoriji so naši fantje pravi mojstri (Kolman, Dimec). Bistvo je v tem, da dva modela letita v istem krogu. Na vrvici (2 m) imata privezan papirnat trak. Tisti, ki pristane s krajšim trakom, je izgubil.

3. radijsko vodeni modeli. To je najbolj draga kategorija. Vsaka naprava stane ogromno denarja. V klubu imamo 11 naprav za radijsko vodenje, fantje pa so si ob podpori staršev nabavili tudi svoje. Ti modeli se delijo na motorne, jadralne in hitrostne. V Jugoslaviji smo se opredelili za kategorijo F3B (jadralni radijsko vodeni modeli). Naši fantje so se z njimi udeležili tudi evropskega in balkanskih prvenstev. Naslednja vrst so še leteče makete. Tudi zanje je treba odšteti ogromno denarja.

Ali kakšnega od teh modelov zgradite tudi sami?

Seveda. Povem naj, da pri radijsko vodenih modelih zgradimo tak komplet za tretjino cene, ki jo ima zunaj. Taki modeli so jim popolnoma enakovredni. V njih je ponavadi med 200 in 500 ur dela. To je seveda brez tistega dela na travniku, ko je treba model naučiti leteti. Da, kakorkoli se že to smešno sliši, pa je vendarle res. Tekmovalec mora svoj model poznati do obisti. Vedeti mora, kako se odziva na vse dražljaje in spremembe, in ga seveda temu primerno »programirati«.

Kako pa okolje glede na vaše delo?

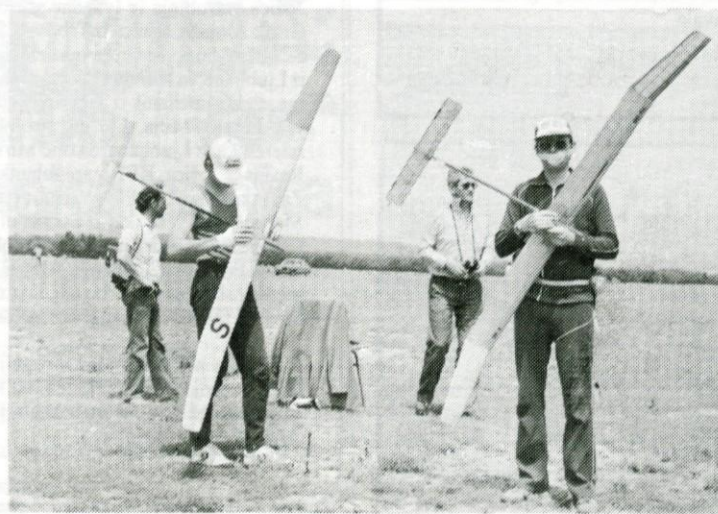
Moram reči, da z največjim razumevanjem. Bili so tudi hudi časi, o ja, ko smo tudi kakšno dobili pod nos. Ampak tradicija je zdaj že tolikšna, prišli so tudi rezultati, tako da nas vsi podpirajo in nam pomagajo. Naj se jim ob tej priliki res iskreno zahvalim.

Kako pa poskrbite za fante med samim tekmovanjem?

Ja, za fante poskrbimo, kolikor se le da. Začne se že s prevozom na tekmovanje. Včasih smo se vozili z lastnimi avtomobili, danes pa raje najamemo Kompasov kombi. Ta še posebej prav pride v slabem vremenu ali pa tudi med tekmo, da se fantje malo spočijejo. Vedno pa je tudi z njimi nekdo od nas starejših. Da jim pomagaja z nasvetom, z dobro besedo. Fante je treba usmerjati, jih pripraviti tudi na poraze. Zgodi se, da po meteorskem vzponu pride tudi padec, in če nisi pripravljen, odpoveš. Naši fantje to poznajo, zato tekme jemljejo tudi kot del zabave in zdravega življenja. Res smo veliko delali tudi na samih psiholoških pripravah, zato pa imamo ekipo, ki je nima nihče v Sloveniji!

Tovariš Kolman, najlepša hvala za tale pogovor. Mladim tekmovalcem želimo še veliko uspehov pri nadaljnjem tekmovanju, strokovnemu štabu in vam osebno pa še mnogo užitkov, ki jih nudi le delo z mladimi.

Pogovor zapisal: J. S.

ŠE POMNITE, TOVARIŠI?

Piše:
Joža Cajnko

Delovanje

mladinske organizacije v okraju Kresnice

Takoj junija ali julija 1943 je »Francoz« ustanovil mladinsko org. v **Kresniškem Vrhu**, v kateri so bili: Ivanka Jančar, Francka Kos, Frančiška Hvala, Jože Jančar, Frančiška in Terezija Jakoš, Ivan in Jože Petek, Ana, Stane in Marija Štrubelj, Marija Vozelj, Marija Jakoš in Frančiška Jančar. Predsednica je bila Francka Kos. Ta organizacija je imela nekaj izredno aktivnih članov, zato jih je »Francoz« takoj avgusta 1943 sprejel v SKOJ. To so bile: Francka Kos, Ivanka Jančar, Frančiška Hvala, Marija Vozelj in Marija Jakoš. Sekretarka je bila Francka Kos.

V **Kresniških Poljanah** sta ustanovila mladinsko organizacijo v začetku avgusta 1943 Anton Kimovec — Francoz in Ciril Gričar-Emil. Sestanek je bil v gozdu na Slatnarjem. Prve članice so bile: Pavla in Ivanka Zavrl, Mici Slapničar in Marija Kukovica, ki je takrat bila imenovana za predsednico. Na naslednjem sestanku, ki ga je sklical »Francoz« čez kakih 14 dni pri Francki Kovič, pa jih je 5 sprejel v SKOJ, kajti te mladinke so bile že pred formalno ustanovitvijo organizacije zelo aktivne. Te so bile: Francka Kovič, Pavla in Ivanka Zavrl, Mici Slapničar in Marija Kukovica. Sekretarka je bila Pavla Zavrl.

Ob koncu 1943. leta je Franc Penik-Jože sprejel v ZSM še: Jožefo Mahkovec, Amalijo Zupančič, Jožefo in Marijo Morela, Ivanko Slapničar, Marijo in Vero Vozelj, Janeza in Marijo Kukovica, Ivanko Kovič, Marijo Lajovic in Ivano Upelj. Predsednica mladine pa je bila od tedaj dalje Marija Slapničar.

Iz vrst tega mladinskega aktiva so bili julija 1944 sprejeti v SKOJ: Jožefa Mahkovec, Ivanka Slapničar, Amalija Zupančič, Marija Morela, Marija Lajovec, Marija Vozelj in Janez Kukovica, sem sta se vključili tudi Pavla Zaman in Mimi Marzidovšek iz Jevnice.

V drugi polovici 1944. leta so mladinke ustanovile tudi pionirsko organizacijo in pionirsko šolo. V tej organizaciji so bili: Jože in Miha Godec, Jože Kukovica, Pavle Vozelj, Franci Zupančič in Tone Suštar. Vodila jih je Pavla Zavrl.

Kresnice: V Kresniškem Vrhu je pri Ignacu Kukovici julija 1943 imela sestanek s Francozom že obstoječa mladinska organizacija. Na naslednjem sestanku čez kakšnih 14 dni pa je Francoz ob prisotnosti Gorkija sprejel v SKOJ: Franco Dolenc, Jože in Zinko Koncilja in Minko Jelnikar. Sekretarka je bila Joža Koncilja. Takrat je bila imenovana tudi za rajonsko sekretarko. Francoz jo je takoj zadolžil, da pritegne še vse zaupne mladince. Takoj sem pritegnila v organizacijo še Mici Vehovec (Češkovo), Vero Koncilja, Pepco Kónig, kasaneje še Minko Kukovica, Mici Lajovec, Milo Hauptman, Franca Kukovico in konec 1943. leta začetku in 1944. leta še: Majdo Tomazin, Jelo Martinšek,

Mimi Smolnikar, Tončka Vrhovnika, Janeza in Jožeta Smrekarja, Jožeta Juvana, Andreja Vehovca in morda še koga, ki naj se javi, če sem ga pozabila. Moram povedati, da so bili nekateri od teh tako mladi, da bi bolj spadali v pionirsko organizacijo. Organizacija je bila razdeljena v 3 grupe: grupo zgornjega dela Kresnic, grupo spodnjega dela Kresnic in grupo, ki je bila prva ustanovljena in v kateri so bili skojevci.

Februarja 1944 sem sprejela v SKOJ še naslednje mladince: Mici Vehovec, Vero Koncilja, Mici Lajovec, Jožeta in Janeza Smrekarja in Tončka Vrhovnika.

Golišče: Jeseni 1943. leta je Franc Penik-Jože ustanovil mladinsko organizacijo. Sestanek je bil v Brajdovnem mlinu, prisotni pa so bili: Marija Bratun, Tončka Kirn, Mici Parkelj, Ivanka Parkelj, Ivanka Ostrež. Predsednica je bila Marija Bratun.

Marca 1944 pa so bili sprejeti še: Zofija Bratun, Ivanka Avsec, Ivanka in Slavka Štros, Angela Kobilšek in Valentin Ostrež ter Andrej Kirn in Ivan Nagode.

V SKOJ pa so bili sprejeti ob češnjah, tj. junija ali julija 1944: Marija Bratun, Tončka Kirn, Pavla Zaman, Valentin Ostrež, Ivan Nagode, Mici in Ivanka Parkelj in Ivanka Ostrež. Sprejel jih je Franc Penik-Jože, prisotni pa sta bili tudi Vida in Hela Petje, ki sta kasneje večkrat tudi vodili sestanke.

Jevnica: Julija 1944 je bila organizirana mladinska in skojevska organizacija. Ustanovila jo je Pavla Zavrl, v njej pa so bile: Julka Lukič kot sekretarka, Pavla Zaman, Mimi Marzidovšek, Mimi Mlakar iz Laz in Francka Habič iz Besnice, ki je delala na Lazah. Mimi Marzidovšek je bila zadolžena, da organizira pionirsko organizacijo, v katero so bili sprejeti: Tonček Kovič, Jožefa Kovič, Silvo Kisovec, Bojan Groboljšek in Franc Zupančič. Kasneje so to imenovali kar mladinski aktiv, predsednica pa je bila Pavla Zaman. Sestanki so bili v Radmanovi hiši ali pri Zamanovih. Po aretaciji Julke Lukič pa je bila sekretarka SKOJ-a Pavla Zaman.

Vnajnarje: Julija 1943 po prihodu Francoza, Frenka in Emila se je organizacija ZMS povečala še z naslednjimi člani: Lojzko in Jernejem Marolt, Milko Marn in Francko Marn (ki sta delali samo do polletja 1944) Ivanko in Lojzko Kurent, Anico in Marijo Jančar, Vinkom in Marijo Bratun in Francem Novakom. V to organizacijo so bili vključeni tudi mladinci iz Besnice: Ivan, Anton in Marija Habič, Anica Marolt in Marija Jančar ter Marija Bratun-Mihčeva iz Gaberja ter Stanka Ukmar iz Podgrada. V SKOJ so bile sprejete julija 1943 naslednje mladince: Mici Kurent, Mici Jančar, Mici Gale, Antonija Marn, ki je 1944. leta odpadla,

Francka in Mici Marolt, na Jančah pa Angela Ostrež in Francka Mahkovec. V to organizacijo so bili vključeni tudi člani iz Volavelj in Prežganja: Ivan Rome, Marija Skubic in Tončka Jeriha.

Organizirana je bila tudi pionirska organizacija aprila 1944. leta, ki je zajela vso šoloobvezno mladino. Pionirski štab so tvorili: Jernej Marolt je bil načelnik, člani pa: Alojz Marolt, Franc Kurent, Franc Gale in Janez Jančar. Za Janče je pionirje zastopal Alojz Gale, za Gaberje pa Janko Birk. Za delo s pionirji pa so bili zadolženi še mlajši mladinci: Vinko Bratun, Janez Mahkovec in Anton Habič.

Na Jančah, Tujem grmu in Dolgem brdu je junija 1943 ustanovil mladinsko organizacijo Franc Mojškerc-Frenk, člani pa so bili: Avgust Pleško, Andrej Bučar, Jožefa, Marija in Jože Černe, Marija Lokar, Francka Mahkovec, Alojzija Groznik, Angela in Pavla Ostrež, Antonija Jelnikar, Antonija in Tinca Hojnik ter Franca in Rozalija Zavrl iz Tujega grma. Prva predsednica je bila Angela Ostrež, v letu 1944 je bila predsednica Francka Mahkovec, sekretarka pa Jožefa Černe. Obstajala je do konca leta 1944, ko je zaradi izdajstva in vpadov bele garde prenehala delovati.

Podgrad: Tu je bila razmeroma kasno organizirana ZMS, čeprav je mladina bila že prej aktivna. Maja 1944 je Janez Bricelj sprejel v mladinsko organizacijo: Stanko Ukmar, Lojzko in Rozi Pečar, Ivo Levičnik, Milo Grad, Tončko Grad, Marico Hribar, Ivana in Meri Jančar in Cilko Laboda. Od teh so bile kmalu nato sprejete v SKOJ: Stanka Ukmar, ki je bila sekretarka, Lojzka in Rozi Pečar in Marica Hribar.

Sestajali so se pri kmetu Ivanu Pečarju v Podgradu, pri Maroltovih in Brdarjevih na Vnajnarjih.

V Zavrstniku je ustanovil aktiv mladinc Ciril Gričar-Emil junija 1943. Članice so bile že prej aktivna dekleta: Mila, Mimi in Hela Petje in najmlajši Marjan, kmalu so pritegnile še Pepco, Francko in Tončko Urbančič. V ta aktiv je bila nekaj časa vključena tudi Darja Jelnikar iz Litijske. Predsednica je bila Mimi Petje.

Kmalu nato so bile sprejete v SKOJ. Jeseni so hotele sprejeti v SKOJ še Milo in Drago Glavač, vendar do tega ni prišlo zaradi aretacij Mile in Mimi Petje ter Mile Glavač. Februarja 1944 je bila organizacija razbita in jeseni 1944 ponovno ustanovljena. V to organizacijo so bile vključene še Ema Mestnik in Danči Turnšek.

V Mali Štangi so bile avgusta 1943 sprejete v SKOJ Alojzija Jeranč, Marija in Ivanka Avsec in Marija Žgajnar.

V Veliki Štangi pa so bile sprejete v SKOJ Ana in Marija Marolt, Marija

Intihar, Francka Koleša in Ana Žust. Sprejela sta jih Ciril Gričar-Emil oz. Vida Petje.

Račica: Tudi tu je bila ustanovljena mladinska organizacija avgusta 1943. I. V SKOJ so bile nato sprejete: Angela in Marija Čož, Frančiška Avsec, Ljudmila in Jožefa Čož ter Ivanka in Marija Rožič.

Po doslej znanih podatkih so bile že v prvi polovici 1943. leta na področju okraja Kresnice 4 mladinske organizacije s 27 člani, konec 1943. leta pa je delovalo že 11 organizacij s 143 člani. V 1944 letu sta bili ustanovljeni še 2. Skupaj jih je bilo 13 s 168 člani, med njimi je bilo 82 skojevcev in 4 članice KPS, pri čemer niso upoštewane pionirske organizacije.

Delo je zajemalo poleg vsakodnevnih nalog obveščanja in zbiranja podatkov o gibanju sovražnika in domačih izdajalcev še prenašanje pošte oz. obvestil in literature, kadar je bilo to potrebno, zbiranje hrane in drugega materiala za partizane in izseljene družine, delo na kmetijah izseljenih in kmetijah, kjer ni bilo za delo sposobnih ljudi, kurjenje kresov, sodelovanje na mitingih, pranje in šivanje perila itd.

Mladinci s tega področja so bili zelo aktivni in korajžni, saj so šli obveščat, kadarkoli je bilo potrebno, ne glede na policijsko uro. Aktivnost mladine in OF v litijskem okrožju potrjuje tudi poročilo članice CK Mice Šlander z dne 8. 7. 1943 sekretarju Centralnega komiteja KPS tov. Luki Leskovšku o stanju na Štajerskem (arh. IZDG). Naj navedem odlomek iz tega poročila:

Litijsko okrožje: »Najprej sem se ustavila tukaj. To okrožje je izmed vseh najboljšje. Odbori OF in mladine že dalj časa obstajajo in to skoraj po večini vasi... in dalje na koncu: »Takihi žena, kot so tukaj, še nisem videla: korajžne, posebno dekleta. Vasi so trdno povezane. Pravijo: »Mi smo vsi kot eden, bela garda ne bo nič opravila tukaj, kljub temu da so agentje precej postopali tu okrog.«

Mladinske in skojevske organizacije so zelo aktivno in organizirano delovale v obmejnih predelih do poletja 1944. leta, ko so začeli prihajati preko meje črnorokci in belogardisti, med katerimi je bilo nekaj odpadnikov, ki so prvotno delali za OF. V nižinskih predelih so bile mladinske organizacije aktivne do konca novembra 1944, dokler niso ustanovili postojanke bele garde v Litiiji in nato še 13. 2. 1945 v Kresnicah. Prišlo je do številnih aretacij, tudi v mladinskih vrstah, nekaj pa se jih je pravočasno umaknilo v ilegalo. Organizacije niso delovale več tako organizirano zaradi vsakodnevnih pritiskov in strahovanj bele garde. Dalje so delovali predvsem nekateri mladinci skojevci kot posamezniki, ker se je omajalo medsebojno zaupanje in je bilo onemogočeno vsako sestajanje.

ŠPORT IN REKREACIJA

Blizu 300 kolesarjev na GEOSS

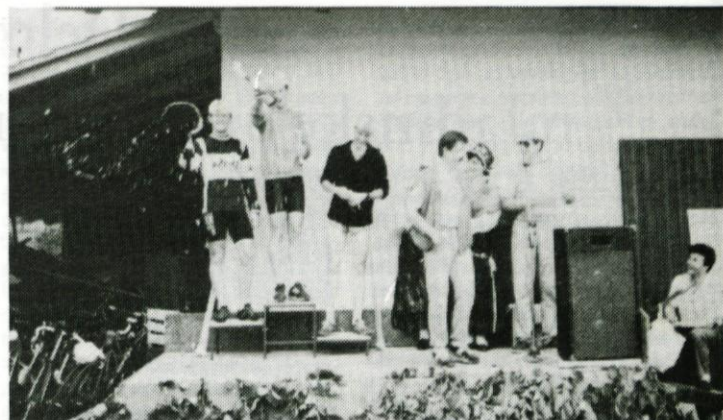
Tudi tretji tradicionalni kolesarski vzpon na GEOSS — geometrično središče Slovenije, ki so ga prejšnji mesec organizirali Kolesarska sekcija litijskega Partizana, Športno društvo Vače in Turistično društvo Vače, je bil lep kolesarski in ljudski praznik.

Na prvotno določeni datum vzpona jo je organizatorjem zagodlo vreme, zato so prireditev izvedli štirinajst dni kasneje. Kljub prestavitvi se je te — sedaj že uveljavljene — prireditve udeležilo skoraj 300 kolesarjev iz raznih krajev Slovenije, razveseljivo pa je, da je bila letos kar četrtna navdušenih kolesarjev iz litijske občine.

Vsi kolesarji, ki so se podali na pot v Litiji, so zmogli tudi vzpon do GEOSS-a na Sp. Slivni. Od Sp. Hotiča do GEOSS-a je 7 km, v glavnem strmih klancev. Bolj ko se približuje cilj, bolj so klanci strmi, le na koncu, proti vasi, se cesta spet malo »umiri«. Sopihajoča množica kolesarskih navdušencev pa je zmogla premagati vse

te strme klance. Ker je bilo geslo vzpona »TEKMUJ SAM S SEBOJ — VSAK JE ZMAGOVALEC«, je bilo tudi toliko zmagovalcev, kolikor jih je prikolesarilo do vrha — tokrat vsi. Za nagrado in za spomin je tu vsak dobil lepo kolajno.

Sicer pa je bilo na Sp. Slivni kar veselo. Organizatorji so pripravili tudi bogat srečelov in vsaka srečka je zadela. Nagrade oz. darila so prispevale številne organizacije in zasebniki, generalni pokrovitelj vzpona pa je bil SGD Beton Zagorje. Seveda so posebne nagrade dobili tudi naj... kolesarji in kolesarke: najstarejši in najstarejša, najmlajši, najtežji, največji, najdebelejši, najoddaljenejši, najštevilnejša družina in najštevilnejša ekipa. Tudi tisti, ki so malce tekmovali med seboj, so prejeli lepe nagrade, saj je navsezadnje za takšno prireditev kar lepa popestritev, če nekateri — tisti, ki jim je to pač všeč — tudi malce tekmujejo med seboj. Večina pa je tekmovala sama s seboj in na vrhu so prav vsakega

Trije na stopničkah, da o šampanjcu niti ne govorimo.

prevevali lepi občutki zmage nad vsemi strmimi klanci in občutki pravega, zdravega in aktivnega življenja.

Drugo leto se spet vidimo, so zagotavljali prav vsi kolesarji ob slovesu z organizatorji in prijaznimi domačini. Vzpon na GEOSS tako postaja slovenski kolesarski praznik, saj vsak kolesar, ki »da kaj nase«, želi priti v središče naše republike. Tako je s tem postalo biti Slovenec še težje, saj pravijo, da mora »ta pravi« Slovenec prilezti vsaj enkrat na Triglav, peti pri pevskem zboru, sedaj pa še — s kolesom na GEOSS! No, drugo leto v začetku junija bomo spet pričeli pisani kolesarski koloni, ki se bo vila od Litije do GEOSS-a. Zanesljivo pa bo v njej veliko tistih, ki so jo letos samo še od daleč opazovali. In tako je prav. Vse več ljudi se odloča za zdravo in aktivno življenje.

Š. S.

Tehtanje za najtežjega (?) kolesarja. Kaj pa višina? (Foto: M. Š.)

Množica kolesarjev v Sp. Slivni

MNOŽIČNE ŠPORTNO REKREATIVNE PRIREDITVE V AVGUSTU IN SEPTEMBRU

20. ali 21. 8. Kolesarski maraton »Valvasor«, 70 km, start v Šmartnem pri Litiji, cilj na Bogenšperku, velja tudi za akcijo ZTKO Litija »ZDRAVO«. Organizatorji: Partizan Litija in OO ZSMS Šmartno.

10. 9. Trim kolesarjenje »VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO«. Start in cilj v Litiji, dolžina proge cca 30 — 50 km (morda bo več variant), velja tudi za akcijo ZTKO Litija »ZDRAVO«, organizira Partizan Litija.

23. 9. Kros za vse kategorije (verjetno na novih tekaških progah v Prapročah in okolici), velja tudi za akcijo ZTKO Litija »ZDRAVO«, organizira Partizan Litija.

Ustanovitelj: Občinska konferenca SZDL Litija. **Glavni urednik:** Andrej Kralj. **Ureja uredniški odbor:** Jože Sevljak (odgovorni urednik), Mija Bernik, Dušan Gnezda, Franc Končar, Marina Krnel, Gorazd Mayretič, Slavko Rokavec, Marjan Šuštaršič, Boris Žužek, Jelka Belec (lektorica Glasila občanov). **Predsednik izdajateljskega sveta:** Miro Kaplja. **Oblikovanje in tehnično urejanje:** Drago Pečenik. **Priprava za tisk:** DIC, TOZD Grafika Novo mesto. **Tisk:** A. Jovanovič, Litija. **Naslov uredništva:** Litija, Parmova 9, tel.: 881-102. Časopis prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno na dom.

Cenjene stranke obveščam, da lahko sporočajo svoja naročila za popravilo skrinj, hladilnikov in ostalih hladilnih naprav neprekinjeno. Naročila sprejema avtomatski aparat. Nudim hitre in kvalitetne storitve. Se priporočam.

Servis in montaža hladilnih naprav Rado Zupančič, Zg. Hotič 1/a, tel. št. 877-369.

KOŠARKA

35 let KK Litija

Košarkarski klub Litija, ki se od letos imenuje KK KOVINA Litija, praznuje 35 let delovanja.

V 35 letih je klub dosegel veliko uspehov v ženski in moški kategoriji. Članice so vrsto let igrale v republiški ligi. Člani so v tem obdobju dvakrat nastopili v prvi republiški ligi. Veliko uspehov je klub dosegel tudi pri delu z mlajšimi kategorijami.

V počastitev tega jubileja bodo v mesecu septembru potekale različne prireditve:

2. 9. (petek)

ob 16.30 KOVIN (veteranke) : JEŽICA (veteranke)
ob 17.30 BALKAN: EVROPA (OLD BOYS, nad 40 let)
ob 18.30 KOVINA : ID JEŽICA (članice)
ob 20.00 KOVINA: prvoligaška ekipa (člani)

3. 9. (sobota)

TURNIR ZAČETNIC IN ZAČETNIKOV (mini basket)

6. 9. (torek)

TURNIR — STAREJŠE PIONIRKE

7. 9. (sreda)

TURNIR — STAREJŠI PIONIRJI

8. 9. (četrtrek)

TURNIR VETERANOV

9. 9. (petek)

VESELICA POD KOŠI

10. 9. (sobota)

TURNIR — MLAJŠI PIONIRJI
TURNIR — MLAJŠI PIONIRJI
FLAISOV MEMORIAL